

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету з питань науки і освіти

21 листопада 2018 року

Веде засідання Перший заступник Голови Комітету СПИВАКОВСЬКИЙ О.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. ...оренди студенти, викладачі залишаються без харчування, бо прокуратура вважає, що це непрофільний вид діяльності. На жаль, я визнаю, що може ми щось прописали в базовому Законі "Про освіту" не так, що прокуратура може таким чином інтерпретувати ці речі. Це не є нормальним. Тому ще раз, звертаюся, думаю, комітет підтримає, да, цю позицію, тим більше, що ми голосували одноголосно. Там може комусь подобатись чи ні ім'я автора. Послухайте, всі народні депутати однакові, незалежно від того, "Батьківщина" це чи "Народний фронт", чи "БПП", чи "Самопоміч", в даному випадку політики там немає, ми працюємо для дітей.

Друге питання. Я хочу сказати, що ми провели засідання робочої групи. Я хочу подякувати міністерству, коледжам, асоціації коледжів, асоціації профтехосвіти, провели засідання, на якому все-таки прийняли рішення продовжувати роботу над відповідними законопроектами. І тому, я ще раз звертаюся, Ірина Мирославівна, до вас, пришвидшити цю роботу для того, щоб ми могли на комітет представити, ви, як голова підкомітету відповідного, можете організувати роботу, і ми на комітеті чекаємо винесення цих законів. А там, як то кажуть, от так буде, як воно буде, але процедура повинна бути виконана. Я це прилюдно кажу, публічно для того, щоб не було питань.

І третє, не менш важливе питання – це питання, скажу так, історичне. Це питання, яке пов'язане з тим, що 5 грудня ідентифікаційний комітет, який був створений, затверджений Кабінетом Міністрів України, буде проводити відбір до членів Національного агентства з якості вищої освіти. Ви бачите, комітет взагалі не втручається в цей процес. Але ще раз, хочу звернути увагу, використовуючи, що вже пан заступник міністра тут прийшов, хочу звернути увагу. Ми наполягаємо, щоб процедура відбору... Павло Кузьмович, я вас запрошую. Щоб процедура... Ще раз, звертаюся до вас, в вашій особі до профільного міністерства, щоб процедура проведення відбору була чесна, прозора, абсолютно публічна. І тому ми наполягаємо на тому, що не тільки з документами проводьте селекцію.

Будь ласка, дайте можливість кожному претенденту на ці посади виступити, щоб люди побачили, хто це, яка в нього є позиція, яка є позиція, яка є платформа і так далі, і тоді обирайте. Інакше це буде виглядати незрозуміло.

Я чесно скажу, якщо буде непрозоро проведена ця процедура, я просто попереджую, це означає, що з цього моменту я буду через публікації, через брифінги і так далі говорити про те, що ми обрали непрозорий спосіб. А Національне агентство з якості вищої освіти повинно мати дуже високий рівень довіри. А довіра, це означає, от дивіться, от, як ми проводимо: всі мають можливість виступити, представити свою позицію, після цього народні депутати голосують.

Павло Кузьмович, я думаю, що ви почули нашу позицію. Є відповідний закон, там все регламентовано. Але не дати можливість претендентам виступити і сказати, що це задовго, то послухайте, 3 роки ми чекаємо, з 1 вересня 2015 року повинно було запрацювати Національне агентство. Сьогодні ми знаємо, яке число. Тому я хочу сказати, якщо вам для цього потрібно два-три дні, будь ласка. Але я вважаю, що це повинно бути відкрито, прямий ефір, от як у нас. Я кажу те, що я думаю, і будь-яка людина має можливість подивитись мою позицію. Домовились? От ці три позиції, я думаю, що комітет підтримує.

Тепер, шановні колеги, у нас... Будь ласка, Іван Григорович.

КИРИЛЕНКО І.Г. ...матеріали, іде засідання бюджетного комітету, завтра у нас будуть "бюджетные страдания" до ранку.

Комітет вирішив на своєму засіданні, як ми відреагували на проект бюджету по фінансуванню, зокрема науки. Щось врахували, в розрахунку тих 14 мільярдів, якщо не помиляюсь, які пороздавали всім і вся, щоб були голоси, на науку...

ГОЛОВУЮЧИЙ. На науку додали 3 мільярди.

КИРИЛЕНКО І.Г. Науці, я дивлюсь по академіям наук, науці додали, трошки додали. Із проекту, який був у нас затверджений в першому читанні, до другого читання ми просили кілька мільярдів, додали, якщо не помиляюсь, десь мільйонів 800. Але при цьому... 893 мільйони. Але при цьому 200 мільйонів зняли з української академії аграрних наук Національної. Найменший був обсяг по процентах фінансування, 200 мільйонів зняли прямих бюджетних, перенесли

на спецфонд. Ну, спецфонд це те, що і так було, це просто, знаєте, сказати, що в тебе тут в кишені щось є, а ми тобі, воно і так же є. Я думаю, ми повинні відреагувати на це, і на бюджетний комітет спрямувати своє непогодження, друзі, можуть розбиратися там...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, давайте, Іван Григорович, тоді я в "Різному", давайте в "Різному" можемо розглянути ці позиції.

КИРИЛЕНКО І.Г. Просто зараз засідання почалося бюджетного комітету, нам треба було б відреагувати на ці речі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Просто тоді для справки. Перше читання: було загальний бюджет МОН – 25 мільярдів 612 мільйонів. Стало 28 мільярдів 729 мільйонів, тобто 3 мільярди додали до загального. Це правда? Це правда.

Далі. Підготовка кадрів вищими навчальними закладами III-IV рівня. Було 17 мільярдів 350 мільйонів 385 тисяч, стало 19 мільярдів 78, тобто півтора, більше ніж півтора мільярда додали. Зараз я про науку скажу. Іван Григорович, я ж дійду, я ж дійду. А от далі забезпечення діяльності Національного фонду досліджень нічого не додали, тільки 262 мільйони. І я вважаю, що ми прийняли той Закон "Про наукову і науково-технічну діяльність" і давати тільки на гранти 262 мільйони, це менше ніж 10 мільйонів доларів, ми розуміємо, що ми не можемо конкурувати з фондами європейськими, американськими, і це означає, що і далі найбільш талановита молодь буде від'їжджати, Бо фонди... Давайте чесно казати, що таке грант? Це селекція для того, щоб далі цей людський капітал використовувати. Тому тут є проблема.

Далі. Освітня субвенція. Освітня субвенція була в попередньому році 61 мільярд 712 мільйонів, в цьому 69.623, тобто 8 мільярдів у порівнянні... Далі. На інклюзію півмільярда дали. Тобто, Іван Григорович, я бачу, університетська наука, на жаль, дивіться, 700 мільйонів перше читання було і стали 733. Да. Тобто фактично університетська наука не фінансується, це є проблема. Ми можемо окремо, я думаю, всі члени комітету підтримають, що сама філософія того, що тільки 700 мільйонів спрямовуються на університетську науку є недостатньо, і воно якраз не стимулює капіталізацію нашої молоді. Це просто для довідки.

(Загальна дискусія) Да. А це окрема академія...

КИРИЛЕНКО І.Г. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте так. Я думаю, що всі погоджуються, Олексій Олексійович, давайте тоді кожен по декілька слів, і далі підемо по ...

КИРИЛЕНКО І.Г. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте так, добре. Тоді давайте зробимо так, що Комітет з питань науки і освіти наполягає на тих пропозиціях, які були... Все, добре. Для стенограми я сказав. Секретаріат є? Борис Григорович, будь ласка, сформулюйте, що ми наполягаємо на прийнятті бюджетним комітетом...

Йдемо далі.

КИРИЛЕНКО І.Г. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да.

Перше питання: про затвердження кандидатур на здобуття щорічної премії Верховної Ради України педагогічним працівникам загальноосвітніх, професійно-технічних, дошкільних та позашкільних навчальних закладів.

Шановні колеги, це питання ми розглядали на попередньому засіданні. Там побачили деякі, скажімо так, неузгодженості. Тому ми рішенням комітету доручили Тарасу Дмитровичу Кременю доопрацювати і дати відповідні пропозиції.

Тарас Дмитрович, будь ласка. Народний депутат України, член комітету.

КРЕМІНЬ Т.Д. Пане голово, шановні учасники засідання комітету! Доводжу до відома, що вчора ми провели засідання нашого підкомітету з питань загальної середньої освіти. Повторно розглянули запропоновані кандидатури на здобуття щорічної Премії Верховної Ради України педагогічним працівникам загальноосвітніх, профтех, дошкільних та позашкільних навчальних закладів і дійшли такого висновку. Так, зокрема, від Вінницької обласної ради документи не надійшли, але будемо просити доповідача на пленарному засіданні Верховної Ради України оголосити цю кандидатуру, якщо вона все-таки буде рекомендована обласною радою.

По кандидатурі, яка була запропонована Закарпатською обласною радою, відмовити, у зв'язку з тим, що документація підготовлена в порушення положення про присудження щорічної премії і не відповідає відповідним вимогам.

І третя кандидатура, яка викликала відповідний резонанс, це, зокрема, від Херсонської області. Так сталося, що щороку кількість премій значно більша за кількістю областей, і вийшло так, що за цією чергою, так би мовити, цього року Херсонщина мала право представити дві кандидатури. Ми зупинилися на тому, що треба залишити одну кандидатуру, подану обласною радою, а по другій кандидатурі, по якій відбулася жвава дискусія, це стосовно... і депутати обласної ради, і голови профільної комісії, і вона вже директор Каховської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів, це питання відхилити, відмовити, але за Херсонщину на наступний рік залишити цю квоту про включення двох кандидатур до наступної премії Верховної Ради України.

Тому, в принципі, з таким варіантом погодилися члени підкомітету одноголосно, і звертаюся до колег з комітету підтримати рішення нашого підкомітету.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Тарас Дмитрович.

Шановні колеги, ну ви бачите, у нас є відповідна процедура, підкомітет відпрацював, проголосували. Чи є зауваження у членів комітету? Павло Кузьмич, може, є окрема думка міністерства? Ні.

Є пропозиція проголосувати за проект рішення. Хто – за? Проти? Рішення прийнято одноголосно. 6:0.

А, ви утримались? Так ні, так давайте... Будь ласка.

ЛИТВИН В.М. ...як називається ця премія: педагогічним працівникам загальноосвітніх, професійно-технічних, дошкільних, позашкільних закладів. От я зараз тут пробігся, із них абсолютна більшість – директори. А якщо ще подивитись, що вони, очевидно, частина з них представлена в депутатському корпусі, то це обласна рада прийняла рішення на користь своїх активістів. Невже у нас в Україні не знайдеться 27 педагогів замість того, щоб із 27 20 було керівниками?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я відповідаю зразу на це питання. Дивіться, давайте тоді... рішення ми прийняли, але тоді давайте зробимо: внесемо зміни в кваліфікацію. В кваліфікацію! Да. І після цього не педпрацівникам, а, наприклад, вчителям. І все, категорію змінюємо. *(Шум у залі)* Так про це йде мова, але ми ж не можемо відмовляти, якщо, наприклад, це директор школи. Він працює як вчитель, зазвичай це півставки, і він працює вчителем. Як ми можемо відмовляти директору школи? Тобто це буде сегрегація, яка буде незрозуміла. Але...

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Але Володимир Михайлович абсолютно правий в чому, що коли ми загальний список бачимо, і там 90 відсотків директорів шкіл і депутатів, це виглядає, скажімо так, негарно, да. Тоді давайте подумаємо, да, ми тоді протокольно секретаріату доручаємо відпрацювати, дати проект і подумати, як запобігти такій ситуації, бо дійсно виглядає це негарно.

Дякуємо, Володимир Михайлович, за вашу думку.

Тоді: 5 – за, 1 – утримався і 1 – як завжди, Михайло Михайлович, чекаємо його на засіданні комітету. Може, сейчас він і заходить. Ні. Добре, йдемо.

Друге питання, дуже важливе питання: про затвердження внесення до порівняльної таблиці проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (реєстраційний 8584) додаткових пропозицій народного депутата України Співаковського.

Шановні колеги, і про друге читання. Шановні колеги, я тут звертаю увагу на наступне: робоча група відпрацювала. Всі, хто хотів, вона була абсолютно відкрита, всі, навіть Нацполіція... Ні, це нормально, так це якраз гарно. Ще раз я підкреслюю, і це, послухайте, це є дуже важливим, що Нацполіція не відгородилась, а прийняла участь. Щоб після цього не казали, що от ми прогавили те, що я сказав, да, 8334, і сьогодні маємо проблему, коли прокуратура закриває угоди про їдальні в університетах, використовуючи той момент, що це не профільна діяльність. І кажуть: "Ви не можете здавати в оренду, якщо це не профільна діяльність", бо кафе і їдальня – це непрофільна діяльність університету.

Тому ми дякуємо, що Нацполіція також прийняла участь. Це для нас є дуже важливим. Тому, шановні колеги, якщо там нема зауважень, я прошу тоді підтримати те, що напрацювала робоча група. Чи є зауваження? Будь ласка. Да, будь ласка, Павло Кузьмович, будь ласка. Заступник міністра освіти і науки України.

ХОБЗЕЙ П.К. Шановний Олександр Володимирович, шановні народні депутати, Міністерство освіти і науки загалом підтримує проект. Але, чи наші люди, я не можу зрозуміти, чи були залучені, чи ні, але на чотирьох сторінках вони дали свої пропозиції і зауваження. І я просив, якщо можна, сказати, бо мені дивно чому не враховані...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, скажіть, оскільки ви були секретарем цієї робочої групи, будь ласка.

_____. До робочої групи були залучені представники Міністерства освіти і науки, зокрема Самсонова працювала у нас і інші працівники. І в цілому, наскільки я зрозуміла, ті пропозиції, які вони дали, це фактично те, що ми розглядали і під час засідання робочої групи. Тому... Причому все було узгоджено з представниками Міністерства освіти і науки. Тому, я думаю, що немає бути виникнення питання.

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Є автор, так? Пані Оксана Білозір. Я підтримую також її позицію, що, з одного боку, тільки залишати булінг, це може і погано, а поставити ще цькування, це було зрозуміло... Я думаю, що цей компроміс якраз ми і знайшли.

ХОБЗЕЙ П.К. В дужках.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, в дужках. Ну, послухайте, це нормально. Тобто ми показуємо і, з одного боку, що є українське слово, а, з іншого боку, є міжнародні речі для того, щоб... *(Не чути)*

БІЛОЗІР О.В. Шановні колеги! Шановні запрошені! Поважні люди! Ви знаєте, я хочу сказати, що це дуже гарне компромісне рішення, і хочу взагалі подякувати комітету. Хочу подякувати робочій групі. Бо я ознайомилися із законопроектом, зі всіма правками, які були внесені, які були відібрані, це дуже гарний, наповнений вийшов законопроект. І ключова, скажемо, дискусія вона полягала, власне, у визначенні.

Просто до відома всіх хочу сказати, що це дуже правильна формула, яку вибрали. Хоча я не підтримувала, скажемо, слово "цькування". Чому? Тому що булінг включає в тому числі через кому і цькування. Тобто саме визначення цькування, воно не є однозначне визначення "булінг".

Але для того, щоби зняти будь-яку напругу, абсолютно погоджуюся з тою формулою, яка визначена комітетом. І хочу сказати, що дуже добре попрацювало міністерство наше профільне. Тому що закон охоплює більшу сферу, і це було наполягання саме нашого міністерства, і охоплює Закон "Про дошкільну освіту", про зашкільну... про позашкільну освіту, тобто охоплений весь спектр, де може знаходитися дитина в будь-якому віці, і для того, щоб забезпечити її комфортний, освітній простір.

Тому, я думаю, що ми можемо сміливо направляти його в зал. І я думаю, що і зал визначиться на користь комітету і нашого міністерства.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Оксана.

Я хочу сказати, це дуже важливий. Це от як інклюзію, да, продвинули, це так і питання булінгу, цькування. Тому що те, що відбувається в школах, от знаєте, як після першого читання, я дякую всім, хто підтримав і проголосував, але, коли я проходив коло своїх колег "Самопоміч", хтось мені сказав, а навіщо, є ж хуліганство там і так далі. Я кажу, послухайте, хуліганство і булінг – це абсолютно... Тобто... Абсолютно. Є кваліфікація хуліганство і так далі. А булінг – це тонка річ, коли можна абсолютно, да, такими, як то кажуть, незаметними кроками, да, впливати, впливати, тискати і так далі, і дитина навіть на самогубство готова. Тому ми повинні зрозуміти, це буде дуже великий крок для того, щоб створити комфортне середовище в школі.

Шановні колеги...

БІЛОЗІР О.В. Ще одне конфліктне питання, яке було.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, будь ласка.

БІЛОЗІР О.В. Те, що доопрацював комітет і робоча група, це те, що ми визначаємо, як саме булінг виглядає. Це на додаток того, про що ми зараз говоримо. Чим відрізняється від хуліганства. І там є чотири позиції визначення, що таке булінг. Тобто воно знімає всі питання, які раніше виникали в спільноті щодо нашого законопроекту.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Но я вам хочу сказати, ще одна є... Я перепрошую, є ще одна приємна новина. Колега з "Батьківщини" зараз Веселова підійшла... А, з "Самопоміч", з "Самопоміч" підійшла і сказала, що вони ідуть далі і будуть визначати, ну, фактично булінг вже для дорослих і так далі, який може існувати в корпораціях, в організаціях в різних і так далі. Тобто, бачите, ми запустили дуже важливий... Тобто... Ні, ні, ну, це дуже важливе питання. Це формування ментальності відповідної взагалі.

Добре. Шановні колеги, якщо немає зауважень по суті, я пропоную проголосувати тоді друге. Хто – за? Затвердити правки. Тарас Дмитрович, ви – за? Олексій Олексійович, за?

І тоді третє питання – це про друге читання. Щоб внести на друге читання і проголосувати в цілому.

Володимир Михайлович, у вас є? Будь ласка. Да, давайте.

ЛИТВИН В.М. Це абсолютно, думаю, не принципово, але ми зачепились за слово "булінг" і "цькування", і коли ми дали у дужках "цькування", ми по суті поєднали ці два терміни, дали роз'яснення. А що так, це навскидку: "Булінг, тобто діяння, дія або діяння, учаснику освітнього процесу, які полягають у цькуванні, психологічному..." І далі за текстом. І потім ми б зняли... Ми ототожнення зробили цих двох слів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зараз, я перепрошую, шановні колеги. От дивіться, культура нашого... Я перепрошую. От культура нашого комітету в чому? От ми прийняли рішення, затвердили робочу групу. Будь ласка, вона відкрита для всіх.

Більш того, ви бачите, ми на фейсбуці весь час ставимо що розглядаємо, як розглядаємо, які позиції і так далі. Будь ласка, кооптуйте в цю робочу групу своїх помічників і так далі. Розумієте? Зараз, Володимир Михайлович, при всій повазі, ну якщо ми зараз почнемо... Я просто боюсь чого, що інші члени робочої групи скажуть: то ми ж відпрацювали, ми все там погодили. І якщо ми запустимо, навіть техніко-юридична правка, десь щось пропустимо. Все.

Тоді голосуємо. Да.

КИРИЛЕНКО І.Г. Ось ми на робочій групі комітету Закон про наукову діяльність. Скільки очей дивилося – двісті пар очей. Потім, коли вже все прийняли, вісім проколів таких, від яких сором до сих пір. І ми ж поправити їх не можемо. Да, тобто ж дивитись, не тільки дивитись, читати ж треба ще.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Іван Григорович! Іван Григорович, я вас хочу сказати, що з певного періоду все-таки комітет започаткував абсолютно публічну форму обговорення. Я чесно скажу, от так, як відбувається по інтелектуальній власності і так далі, все повністю, всю текстівку бачите і якщо є якісь, тому...

Добре, я прошу проголосувати тоді і третє питання. Хто – за? Проти? Утримався? Шановні колеги, ми рішення прийняли.

Пані Оксана, є пропозиція впливати вам, ви знаєте як. Впливати на Андрія Володимировича, на фракцію "Блоку Петра Порошенка", на інші фракції для того, щоб навіть завтра перед бюджетом, де також використовується булінг, поставити це питання і проголосувати.

БІЛОЗІР О.В. Ви знаєте, я ще одне. Я дуже дякую. І в добрий час нашому законопроекту. Я ще раз хочу м'ячик пасонуту в бік нашого міністерства профільного. Тому що тільки з'явився наш законопроект, міністерство вже почало розробляти методичні рекомендації, не витрачає часу, йшло в ногу із нами. Ми працювали над тілом, а вони працювали над механізмами реалізації. Так що це наша спільна робота.

Дякую всім.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Оксана. Дякую вам за ініціативу. Ви фактично перший народний депутат, який поставив і підготував цей закон.

Шановні колеги, п'яте питання – це проект Закону про внесення змін... Це дуже резонансне питання, але, я думаю, ми спокійно його зможемо пройти. Свідомо. Тому що немає пана Ківалова, я секретаріат прошу йому зателефонувати. Є? Я розумію.

Але, Олександр Олександрович, от я хочу, щоб ми зрозуміли філософію 9103. Пан Ківалов є філософом і ідеологом цього проекту. Оскільки в соцмережах, оскільки профільне міністерство проти, багато проведено різних дискусій і так далі, я хочу, щоб автор, який готував цей законопроект, був обов'язково тут, бо він повинен представити ситуацію. Я її також представляю як один із співавторів. Але міністерство представить свої погляди, і ми чесно тоді зможемо прийняти відповідне рішення.

Тому давайте ми зараз розглянемо дуже важливе питання також, я думаю, ми за 10-15 хвилин його пройдемо.

_____. Олександр Володимирович, ми будемо вертатись до цього?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Повернемось в будь-якому... Сьогодні, сьогодні.

Проект закону... Так, пішов тролінг. Поїхали.

Шановні колеги, проект Закону про внесення змін до розділу XII "Прикінцеві і перехідні положення" Закону України "Про освіту" щодо збільшення перехідного періоду імплементації статті 7 (Мова освіти) (реєстраційний номер 9287 від 09.11), народні депутати Співаковський, Кремень, Мацола, Заболотний та інші.

Шановні колеги, я хочу сказати, моя позиція, вона абсолютно відома, вона, в першу чергу, представлена в соцмережах для того, щоб люди могли побачити чому ми це зробили, які ми перемовини вели і так далі. Ще раз просто хочу звернути на дві дуже важливі речі. Фактично перше і друге зауваження Венеціанської комісії, ми вирішимо, третє ні. І воно абсолютно зрозуміло, тому що, скажімо так, є особлива ситуація, коли у тебе є країна-агресор, ти повинен ці речі враховувати. Але ми ні в якому разі не порушуємо нічийих прав. Формулу, яку знайшла Верховна Рада під час голосування, коли материнська школа, початкова ланка освіти, будь ласка, мовою навчання може бути рідна мова, в тому числі російська мова. Це означає, що дитина за чотири роки має можливість, коли

прийшла з родини і тільки знала рідну мову, вона має можливість абсолютно чітко підготуватися і вже заходити в гімназію, і далі навчатися, навчатися, не вивчати, а навчатися державною мовою. І це означає, що, як мінімум, вона на виході буде знати дві мови. А оскільки у нас є ще окрема норма, що три предмети можуть вивчатися мовами Європейського Союзу, то це означає, що ми зробили закон, який дозволяє на виході мати три мови, тобто рідну мову, державну мову і англійську мову чи там французьку, німецьку і так далі.

Тому, шановні колеги, але ми побачили, що виникла проблема і ця проблема абсолютно зрозуміла. І це не тільки проблема того, що там Угорщина і так далі, проблема того, що є мови, в першу чергу, не слов'янські і дійсно це є відповідний може, і прокол, що ми побачили, ми не співіаємо з підготовкою вчителів відповідних, ми не співіаємо з методичними рекомендаціями, ми не співіаємо з підручниками і тому виник конфлікт. Я не думаю, що для України потрібні якісь конфлікти, ми якраз нація, яка завжди зможе знаходити консенсус, і цей консенсус, який представлений в 9287. Консенсус заключається в тому, дати більший період 3 роки для того, щоб забезпечити якісний перехід для навчання українською державною мовою. От вся філософія.

Павло Кузьмович представляє позицію профільного міністерства. Будь ласка. А далі...

ХОБЗЕЙ П.К. Підтримую те, що ви сказали. І міністерство підтримує цю ініціативу, тому що, якщо ми хочемо думати про дітей і особливо які розмовляють дома і оточення мають іншомовне, що для них державна мова насправді є другою мовою, то цей нам період дійсно потрібний.

Звичайно, щоб ми мали 8046 урядовий проект, до якого було б менше зауважень. Але ми за те, щоб прийняли те, що можна прийняти, і тому ми підтримуємо цей законопроект.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Переходимо до дискусії, хто хоче? Тоді народні депутати, хто хоче із членів комітету, чи ви погоджуєтесь? Тоді голосуємо, хто – за, прошу проголосувати. Ні, ні, я не побачив рук, хто – за? Це дуже важливе питання, раз, два, три, чотири.

Хто – проти? Хто – утримався? Два утримались. Чотири – два. Демократія. Да, будь ласка, будь ласка.

ЛИТВИН В.М. Ми не вирішуємо проблему, ми просто ховаємось від проблеми. І, якщо ви думаєте, що ми задовольнимо оці настрої, які існують в країні 2023 роком, ви глибоко помиляєтесь. Коли приймали закон, і, пам'ятаєте, Олександр Володимирович, на третьому поверсі, коли зробили перерву, ваш покірний слуга запропонував пропустити 7 статтю, далі розглядати цей закон, а потім прийняти рішення. І тоді звучала пропозиція: записати так, як записано в рішенні Конституційного Суду з приводу мовної політики, або протранслювати позицію відповідних норм Конституції і зняти цю проблему. А це означає, що ми просто відходимо від цієї проблеми, не знаємо, як її врегулювати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ірина Мирославівна. З приводу голосування, можете казати, ні, якщо хочете. Ваша позиція.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Знову ж таки я свою позицію виголошувала, ще коли у нас було обговорення 7 статті. І моя позиція, це те, що державною мовою у нас має здійснюватися навчання від першого класу і до останнього.

До речі, хочу сказати, що вчора ми зустрічалися із стажистами, які представляють українську діаспору в країнах світу, і були студенти і з Македонії, і з Німеччини, Литви, і з багатьох інших країн. І вони якраз говорять про те, що українці, які проживають в різних країнах світу, вони, на жаль, українську мову мають можливість вивчати тільки в культурних товариствах або суботніх школах. Ми, напевно, єдина унікальна країна, які даємо таке право... Так, ну, я...

ГОЛОВУЮЧИЙ. О'кей! Це позиція народного депутата.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Я процитувала тезу з учорашніми стажистами. Тому я маю цю думку, я її висловлювала раніше і я стою на ній.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо. Дякуємо.

Сан Санич Марченко, народний депутат України, будь ласка.

МАРЧЕНКО О.О. Доброго дня, шановні колеги, шановні присутні поважні особи! Я маю теж свою точку зору по цьому питанню. А чи не є ми зовсім слабі і заціюкані в питанні мови, освіти в цілому? От, шановні колеги, ми хоч один раз аналізували за чотири роки роботи у Верховній Раді будь-який законопроект наших сусідів? От сьогодні так званий День гідності, і ми на законодавчому рівні ніколи не ставили питацію, да, з питання української мови, питання української державної служби. Навіть той законопроект про мову, який ми прийняли, він опять же напівгібридний.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ще не прийняли.

МАРЧЕНКО О.О. Ну, в першому читанні. Бо як можуть вивчатися з дотриманням Закону "Про національні меншини" в школі, в ПТУ, а потім в армії спілкуватись на державній мові?

То, Олександр Володимирович і шановні колеги, ну, десь це питання треба допрацювати в частині державності української мови. Бо ми самі породжуємо сумніви і в цьому претензії до себе.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сан Санич.

Іван Григорович Кириленко, народний депутат України.

КИРИЛЕНКО І.Г. Хочеться підписатися під словами вашими, нашої колеги Ірини підписатися. І послати всіх, вибачте. Є українська мова, є державна мова, друзі, є держава Україна, головний атрибут цих кордонів, де живе ця нація, мова на першому місці стоїть, потім – територія. поставив. Але Комітет на шостому поверсі євроінтеграції, який жодного закону не пише, але аналізує на відповідність тому, що ми попідписували з Європейським Союзом. Треба було думати тоді, коли підписували. А тут покоління стільки підписувало, стільки напідписували всього. А сьогодні ми себе загнали в глухий кут. І той комітет каже, приймайте оце, бо так Європейський Союз, так Венеційська комісія каже. Самі себе загнали, друзі. Тому продовжуємо цей вал підписання документів, починаючи від МВФ, недивлячись, що підписуємо, а потім дивимося на тарифи, на все інше, на все інше.

Я б звернувся до всіх, мікрофон працює, звернувся б до всіх. Та читайте, що підписуєте. Друзі, всі державні діячі, хто до цього причетний, куди ми себе цими підписами потім заганяємо? А потім комусь, вибачте, це викашлювати через закон, потім когось роблять винним в цьому, що ви наголосували.

А "зри в корень". Імплементація вимог Європейського Союзу, ми підписали асоціацію, ми багато чого попідписували. І одна з ключових, одна з ключових документів, який підписаний, – це повністю те, що в Міністерстві юстиції лежить, кожен закон, а в нас комітет, на відповідність вимог Європейського Союзу. На превеликий жаль, Європейський Союз в цьому відношенні сказав, трошки нас підтримав, трошечки обуздав наших сусідів. Але ж в більшості і Венеційська комісія, і всі сказали, оце робіть і це як вихід трошки з тупика. Володимир Михайлович правильно сказав, це ми трошки, як кажуть, беремо паузу.

На превеликий жаль, чи ми, чи хто, на кого показувати пальцем, читати треба отакі товстенні ці. Зараз іде підписання, шквал, вибачте, Олександр Володимирович, режим вільної торгівлі. Що не подивися, аналітику дають спеціалістів. Що ви підписуєте, хлопці? Режим вільної торгівлі сприяє тій країні, з якою ми підписуємо. Ми програємо там економічно. Ні, підписуємо, продовжуємо підписувати. Це так, до слова кажучи.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги! Олександр Олександрович...

МАРЧЕНКО О.О. Іване Григоровичу, я підтримаю і вас. Але в цілому я хотів би звернути увагу більшості коаліції. Бо зовнішні документи, які підписують відповідальні особи, в цілому через парламентсько-президентську республіку, якою є Україна, не ратифікуються, і таких документів 95 відсотків. Дійсно, комусь колись прийдеться все це відмінати, Іван Григорович, і категорично відмінати. І апетити про імперських сусідів наших треба буде ставити на місце.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сан Санич.

Шановні колеги, я два слова тоді. Шановні колеги, я, оскільки там останні 3 роки є очільником цього комітету, Тарас Дмитрович знає, ми з ним проїхали і Слов'янськ, і Авдіївку, і Краматорськ, і я хочу сказати, да, і Закарпаття, і

Прикарпаття. І я хочу сказати наступну річ, це не тільки, Іван Григорович, на мій погляд, проблема наших відносин з Європою, це в першу чергу проблема історична, ми отримали Україну з 1 грудня 1991 року такою, як вона була, після того, як по ній пройшлися товарищ Сталин, товарищ Хрущев, товарищ Брежнев и другие товарищи. І ми її отримали такою, як вона є. Ну, я, наприклад, там був повною російськомовною людиною, взагалі не розмовляв українською мовою. І таких багато. І ми повинні приймати закони, які об'єднують Україну, на мій погляд, а не роз'єднують її з урахуванням її історії. І ми розуміємо, що те покоління, ви побачите мої дописи і переписку, і дискусії страшні в соцмережах, коли адепти "русского мира" розповідають багато чого. Але ми займаємося абсолютно конкретною роботою. І ті формули, які ми знайшли, вони, на мій погляд, об'єднують. Бо, коли ми приїхали в Краматорськ, і 300 людей там було, а в Слов'янську 750, і 10 російських журналістів там було. За 5 хвилин я виступив, і 10 російських журналістів пішли, бо ми відповіли на головне питання: що родина обрала б для своєї дитини: тільки рідну мову на виході або дві мови – рідну і державну, або три мови – рідну, державну, англійську? Все, у зали не було питань. Тому ми знайшли формулу, яка об'єднала Україну. І зараз, коли ми побачили, що є така проблема на півдні, на сході вона така, а на заході вона така. І ми повинні це враховувати. В цьому сенс якраз влади, що вона не йде на пролом.

А, з іншого боку, ключовий момент, цей закон вперше чітко дав тренд на те, що нове покоління, от нове покоління, точно всі на виході будуть знати як мінімум державну мову. Оце головне. Бо я виходив з школи, я не знав української мови. А от це покоління, яке йде, в тому числі в Херсоні, який дуже складний, ви бачите, які події у нас відбуваються, дуже шатають ситуацію. Тому, а діточкам, я перепрошую, в шість років, коли він заходить в 1 клас, для нього, дуже спокійно він поряд з російською мовою засвоїв українську і входить і так далі, і так далі. Тобто можна приймати такі рішення, як то кажуть, різучі, можна. Але ми повинні приймати рішення, які забезпечать єдність України, а не її роз'єднання.

Тому я дякую, що ми проголосували 42. Я дуже сподіваюся, Ірина Мирославівна, Володимир Михайлович, що при голосуванні вже під куполом Верховної Ради все-таки ви підтримаєте це об'єднавче. Це не для Угорщини і не для Росії, і не для Європи. На мій погляд, це якраз дуже... От бачите, я якраз закінчую голосування, і тут Сергій Васильович приходить.

Так от ще раз хочу сказати, ми приймаємо об'єднавче рішення. Я прошу об'єднатися навколо цього закону. Може він подобатися чи ні, але він склеїть Україну, в тому числі по питанням мовних.

Дякую вам. Може переголосуємо, Володимир Михайлович? Чи не змінюєте своє...

ЛИТВИН В.М. Оскільки це чутливе питання, нам треба взагалі було якось на комітеті оці теми обговорити. Я розумію, що часу у нас завжди бракує. Ну, по-перше, я абсолютно суголосний з вами відносно складної історії, яка позначилася в тому числі на мовній тематиці. Але, на моє глибоке переконання, знати українську мову це не право, а це обов'язок громадянина України. Це перше.

Друге. Я думаю, що цією темою абсолютно повинні займатися виключно фахівці, які там є в нашому комітеті, зокрема. Бо я спостерігаю з осторогою за те, що українські політики розглядають особливо в період політичних цих загострень під кутом зору електоральних прихильностей. А це тема мови, національне питання, релігійне питання, де треба політикам заборонити туди ходити і взагалі, якщо вони на цих проблемах не дуже розуміються.

Ми, по суті справи, заклали проблему при прийнятті закону, і ми її не вирішимо. Відносно ситуації в сесійній залі. Повірте, я думаю, що в сесійній залі цей закон не пройде. А це ще більше ускладнить оцю ситуацію і звинувачення щодо України. Бо у нас зараз дуже багато з'явиться спеціалістів, які будуть розповідати, як писати там слово "індик" чи "гіндик" і таке інше, не до місць...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Але, Володимир Михайлович, я хочу сказати, а я впевнений в тому, що цей закон пройде, голоси необхідні наберуться, бо заради об'єднання України, заради того, щоб якраз конфлікти взагалі не були на теренах України. І я вважаю, я знаю, просто, що ми все-таки знайдемо сили і голоси для того, щоб це проголосувати. Це підтримає і "УКРОП" підтримає, і "Свобода" підтримає, я думаю ми...

(Загальна дискусія)

Да. Да. Добре, домовились. Шановні колеги, ми ж розуміємо, ми ж розуміємо, ми приймаємо з вами закони, при якому ми любимо тільки один інтерес – об'єднавчий інтерес України. І заради цього має сенс працювати і жити.

Шановні колеги, переходимо до четвертого питанню. Я тепер знаю, які питання потрібно виносити, щоб ректори приходили на засідання комітету. Це проект Закону про внесення змін до Закону України "Про вищу освіту" (щодо удосконалення порядку обрання та призначення керівника закладу вищої освіти та його заступника) (реєстраційний 9103 від 19.09.2018). Я надаю слово ідеологу, філософу проекту цього закону Сергію Васильовичу Ківалову. Будь ласка.

КІВАЛОВ С.В. В отношении авторства, я не могу претендовать, что я автор. Я хочу вам сказать, дорогие друзья, авторами являются все: и Александр Владимирович Спиваковский, и он автором является, и Владимир Михайлович является автором, и Николай Александрович Фролов, ректор, тоже является автором, и Курило Виталий Семенович, и многие, многие другие, которые являются авторами этого законопроекта.

И я, не знаю, идеолог или не идеолог, но меня попросили прийти сюда и выступить сегодня на заседании нашего комитета, я подчеркиваю, нашего. Потому что я не пошел сегодня на заседание комитета, прогулял, по правовой политике, а пришел сюда для того, чтобы обобщить, что мы вместе сделали. А сделали, я считаю, что он политически никак не заангажированный. Я глубоко убежден, что это поможет укрепить автономию высших учебных заведений в нашей стране. И он появился не случайно, потому что время показывает, что нужно вносить соответствующие изменения в действующее законодательство.

И я вам хочу остановиться на трех моментах, на четырех моментах, которые вносятся сегодня в Закон о высшей школе.

Первое. То, что мы... Получилось, первое, что нам необходимо. Первое, это мы посмотрели, что Закон "Об образовании", который сегодня уже он действует, я тогда, если...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Алексей Алексеевич просто просит.

КІВАЛОВ С.В. Чуть позже, я потом перейду на это. Мне комфортнее так, и я думаю, что вы розумієте.

И, друзья, я вам хочу сказать вот то, что касается закона основного, почему мы и подняли этот вопрос. Потому что Закон "Об образовании" предусматривает выборы ректора. А ректора мы провели. И многие, даже здесь присутствующие,

ректора понимают, что то, что есть сегодня, оно некомфортно для профессорско-преподавательского состава наших высших учебных заведений. Допустим, законом предусмотрено, что мы... избирают все преподаватели – 75 процентов всех преподавателей – они составляют именно этот процент, и они избирают себе ректора. Но если это небольшое высшее учебное заведение, то это нормально, если это триста, до трехсот человек преподавателей, а на одного преподавателя 12 в среднем студентов, то это получается четыре – четыре с половиной тысячи студентов, то они избирают себе ректора все триста человек. А если выше, допустим, как аграрный университет, как университет Мечникова и все киевские высшие учебные заведения, которые представлены, для них это определенная сложность. Если тысяча – тысяча 500 человек преподавателей, – это связано с учебным процессом, 3 тысячи, это связано с учебным процессом. На протяжении недели все готовятся к выборам, а в день выборов учебный процесс не происходит. Все ходят и голосуют, потому что есть серьезная проблема.

И тем самым мы хотели как лучше, а получилось, как всегда. И я считаю, что первое, что мы должны внести, тот вуз, который имеет преподавателей до трехсот человек, то они по старому закону голосуют. А выше трехсот человек, ну, наверное, должна конференция трудового коллектива. Конференцию избирает тоже весь коллектив, и они голосуют за ректора, – и это, наверное, правильно.

Второе направление, которое есть, это удобно. Очень дискомфортно в отношении даже высших учебных заведений, которые находятся в городе Киеве, здания, которые находятся в других районах города, оторваны от основного корпуса. Кто имеет филиалы, вообще целая проблема: с филиалов должны приезжать заранее за день, за два для того, чтобы проголосовать. Это, я вам хочу сказать, большая проблема.

Мы проводили несколько раз заседания ректоров, и все ректора высших учебных заведений, не только ректора, а и рядовые преподаватели просят, чтобы мы пошли по такому пути и поддерживают вот это предложение, которое я хочу вам сказать.

Второе направление, что, я думаю, что нам нужно расширить требование к руководителям высших учебных заведений, то есть расширить. Не может быть кандидат наук, который защитил диссертацию только вчера, он не может претендовать на должность ректора или руководителя высшего учебного

заведения, если он не имеет степень "Доктора наук", "Профессора". Я считаю, что когда абсолютное большинство профессоров и они должны избрать себе того человека авторитетного, который занимает должность и работает в вузе, и имеет стаж определенной работы, и должен возглавлять высшие учебные заведения. Это наверное справедливо, это наверное правильно, если это будет требование к ректору, что он должен быть "Доктором наук", "Профессором".

Третье направление, вкратце, я считаю, что особенно в последнее время проявилось, что министерство, может министерству это не понравится то, что я сегодня скажу, я знаю, что не понравится. Но, я думаю, все равно нужно озвучить, что исполняющий обязанности ректора, исполняющий обязанности ректора вот освободило министерство, допустим, или коммунальное высшее учебное заведение имеет коммунальную форму собственности, освободило и в течении месяца, двух, трех, полгода, год не назначает никого, есть определенные проблемы. Для того, чтобы урегулировать этот вопрос, я считаю, что это должен регулировать коллектив университета, вот исполняющий обязанности по решению ученого совета, как освободило министерство, допустим, считают, что этот ректор допустил такие-то, такие-то нарушения, единовременные нарушения или многократные нарушения, но они освобождают. А потом, на протяжении длительного времени, никто не исполняет обязанности, министерством в силу каких-то обстоятельств, объективных, они не назначают, а потом проходит время, длительное время. А так, будет ученый совет, предлагает конференцию трудового коллектива в течении месяца избрать исполняющего обязанности руководителя. А процедура избрания ректора прописана в законе, мы ее не трогаем. И то, что я сказал, я думаю, что это будет нормально. Потому что мы знаем по многим высшим учебным заведениям и по Киеву, по медицинскому университету, по многим другим, что министерство не может определиться, кто будет исполнять обязанности ректора.

Поэтому Ученый совет рекомендует 2-3 кандидатуры конференции трудового коллектива. Конференция трудового коллектива сегодня определяет, что такой будет исполнять обязанности там месяц, два, три, пока не пройдет конкурс. И все это регулируется министерством. Как раз полномочия министерства в этом отношении... Но это будет объективно, что он будет

исполнять обязанности ректора. И тогда пройдет время, и коллектив определиться с ректором. Полномочия все те остаются в обязательном порядке.

Больше того, мы определяли и говорили, обсуждали особенно с Александром Владимировичем, в отношении проректоров. Проректор, приходит ректор, а проректора остаются прежними, может демократично будет, чтобы проректор, первый проректор, проректор, он исполнял обязанности не более двух сроков подряд. Ну, у нас иногда проректора по 30-40 лет занимают, может это хорошо, а я думаю, что должна быть сменяемость. Я думаю, что если приходит ректор, то он может предложить конференции трудового коллектива, Ученому совету предложить поменять ректора... поменять проректора. И Ученый совет, если согласится, то проректор занимает эту должность. Я считаю, что это нормальное явление. И я думаю, что это должно быть так.

И последнее, что я хотел сказать, с чего начал, что ректор университета или руководитель вуза, как бы его не называли, он должен быть обязательно иметь степень доктора наук, профессора для того, чтобы руководить высшим учебным заведением, и это будет правильно. Вот все, что я хотел сказать.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Сергій Васильович, дякую.

Я запрошую до слова заступника міністра освіти і науки України Хобзея Павла Кузьмовича. Будь ласка.

ХОБЗЕЙ П.К. Шановний Олександр Володимирович! Шановні народні депутати! Ну, Міністерство освіти не підтримує цей законопроект та вважає за необхідне висловити такі зауваження змісту.

Перше. В діючому законі було понижено, як ми знаємо, вимоги до ректора, тобто, якщо раніше треба було мати професора, то тепер є кандидат наук, доцент, звання доцента. І, коли приймався закон в 2014 році, мова йшла про те, щоби, дійсно, відкрити дорогу молодшим, бо йдуть динамічні зміни, і ці зміни треба робити.

Якщо ми зараз будемо слідувати тому закону, тим положенням закону, які пропонуються, це треба стати професором і ще треба 10 років мати стажу на посаді професора. Ну давайте порахуємо середній вік ректора, який би мав бути. І скажімо, ми не можемо на це погодитися, тому що колектив же вибирає. І

колектив може прийняти рішення, кого обрати. Якщо є достойна кандидатура, який, скажімо, ще 10 років не мав стажу чи професора, чи ще може і не став професором, то не треба це право забирати. Це є перше.

Друге. Звичайно, той закон, над яким зараз працює комітет щодо змін до Закону "Про вищу освіту" і щодо обрання ректора, він тяж... ну це на мою особисту думку, він має досить серйозну ваду з тим вибором трудового колективу. Чому? Тому що переважно зміни бажає 30 відсотків, і це дуже оптимістично. Основний меседж, з яким переобираються ректори: змін не буде. І цього є достатньо, і за це більшість людей голосує. Тому тут... раніше ж була ця норма, що якщо було 30 відсотків, більше 30, тоді міністерство мало право контракувати того, хто набрав більше 30, бо підтримки все рівно потрібна. Але не вимагалася половина всіх голосів. Критикувалася норма одна і друга, може, десь, правда, є посередині. Але от зараз те, що ми бачимо, те, що бачить міністерство, коли йде переобрання, фактично дуже рідко є цей випадок, коли ректор переобирається. Це зрозуміло, тому що є колектив, він звик, і зміни нікого не надихають.

Щодо виконуючих... щодо виконуючого обов'язки, то він призначається в той же день засновником, коли звільняється ректор. І якщо йти за логікою запропонованого, запропонованого депутатом, то я знов буду казати те саме. Фактично все воно буде цементуватися, як на мене. Тому міністерство не підтримує цей проект і просить...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Дякую.

Я запрошую до слова від комітету Тараса Дмитровича Кременя, народного депутата України. Будь ласка.

КРЕМІНЬ Т.Д. Шановні колеги! Шановні друзі! Дуже прикро, що члени нашого комітету не зможуть взяти участь у дискусії, принаймні я хотів би, щоб вони почули позицію кожного члена комітету, тим паче я на заміні, мав доповідати сьогодні інший наш колега. Але суть полягає абсолютно в іншому.

Очевидно цей закон можна було б назвати документом про цементування ректорства в Україні. Інакше як можна назвати факт фактично легітимізації всього того, що відбувається в системі управління закладів вищої освіти. Ми

розуміємо, який середній вік ректорів, розуміємо тривалість їхнього перебування на своїх посадах, методику управління закладами освіти, і надзвичайні перестороги, коли ми дозволили собі запропонувати одну з вимог в 2015 році до кандидатур на обрання посади ректора – володіння іноземною мовою.

Ці і багато інших норм, на превеликий жаль, вони чомусь знову повертаються до нашого комітету. І мені, якщо чесно незрозуміло, що ми хочемо побудувати. Ми хочемо побудувати конкурентне університетське середовище? Ми хочемо створити нормальний клімат для виховання обдарованих молодих талановитих науковців? Ми хочемо працювати за міжнародними програмами і просуватися у відповідному рейтингу не тільки Doing Business, але і в університетському рейтингу серед країн Європи і світу? Чи ми хочемо все-таки показувати, що історія повинна проходити повз нас? То можу сказати, що Революція Гідності відбулася не заради цього.

Тому я абсолютно підтримую проект рішення нашого комітету. Але на початку хотів би сказати про наступне. В умовах реформування вищої освіти вкрай важливим є докорінне поліпшення управління закладом вищої освіти з метою його успішного функціонування. Це стосується, зокрема, і вдосконалення порядку обрання керівника закладу вищої освіти. Це по суті пропонується згаданим законопроектом.

Пропонується встановити, що кандидат на посаду керівника закладу повинен мати ступінь доктора наук, звання професора і стаж педроботи 10 років з моменту присвоєння звання професора. Як було сказано Павлом Кузьмовичем, середній вік такого юного ректора повинен дорівнюватись відповідно до тієї статистики, яка у нас є, 60-65 років. Тобто, дай Бог, щоб він дожив до другої каденції.

Друге. Визначити порядок обрання керівника закладу вищої освіти залежно від кількості штатних наукових, науково-педагогічних представників закладу вищої освіти.

Третє. Надати право обирати керівника конференцією трудового колективу. Передбачити порядок обрання кандидата виконуючого обов'язки керівника закладу вищої освіти Вченою радою і вищим колегіальним органом громадського самоврядування закладу вищої освіти.

Очевидно, що цей законопроект не міг опинитися повз уваги і засобів масової інформації, професійного середовища, академічних установ, діючих ректорів, претендентів на посади ректорів вищих навчальних закладів в Україні, і, зрозуміло, що був отриманий відповідний резонанс. Наш комітет завжди відзначався тим, що він професійно підходив до вирішення, в тому числі надскладних завдань, тому, зрозуміло, ми не шукали компромісу, ми шукали аргументів і поклали їх на терези.

Зокрема, в засобах масової інформації з'явилося, напевно, з десятків статей, де говориться і про ректорський феодалізм, і гру престолів, і про геронтологію. Але в той же час хотів би підійти до основних документів, які надійшли на адресу нашого комітету. Це, зокрема, звернення Ради ректорів вищих навчальних закладів України, Профспілки працівників освіти і науки України, міністерство озвучило свою позицію, ну, і звичайно, Головного науково-експертного управління Верховної Ради України, Асоціації студентів України в тому числі.

Я хотів би зупинитися на деяких із тез, хоча в принципі, я думаю, колеги прекрасно володіють матеріалом.

Одне із ключових резонансних запитань, яке ставить ГНЕУ, у чинній редакції абзацу два нової редакції частини першої статті 42 закону встановлена загальна заборона на обіймання посади керівника відповідного закладу вищої освіти однією і тією ж самою особою більше ніж на два строки. Натомість в законопроекті пропонується встановити таку заборону для однієї і тієї ж самої особи більше ніж на два строки поспіль. Така пропозиція, на думку фахівців ГНЕУ, виглядає недостатньо обґрунтованою і створює для окремих осіб потенційну можливість залишатися керівниками закладів вищої освіти в майбутньому фактично безстроково, тобто протягом усього життя.

Крім того, недоцільним є виключення з абзацу першого нової редакції частини третьої статті 42 Закону визначення строку, протягом якого має бути оголошений конкурс у разі дострокового припинення повноважень керівника закладу вищої освіти.

Крім усього іншого, стосується і питання чисельності працівників, яке встановлює подвійні стандарти та різний підхід до закладів вищої освіти, що на практиці негативно позначиться на їх діяльності. Що стосується позиції "Спілки ректорів вищих навчальних закладів", і це документ надійшов на адресу комітету

за підписом академіка Губерського. Він вказує: запровадження поглибить ситуацію з віковим цензом керівників закладів вищої освіти, ускладнить залучення на посаду ректора молодих перспективних вчених і фактично створить умови для перебування на посаді ректора безстроково. Національна академія педагогічних наук висловила свої зауваження і вважає, що цей документ не має перспектив. Асоціація студентів говорить про те ж саме.

Я можу сказати зі свого боку, чому я вважаю, що от принципи, які закладені в структуру цього законопроекту, вони, на превеликий жаль, на мою думку, некоректні. З одного боку, зрозуміло, що є дуже багато законодавчих, таких законодавчих положень, які суперечать здоровому глузду. Не можна робити ставку на ті речі, які не несуть перспектив і змін. З іншого боку, ми прекрасно розуміємо, треба відкривати шлюзи для молоді. А взагалі я вважаю, спостерігаючи навіть за тими виборами, які відбулися в Херсонському університеті, в Миколаївському національному аграрному університеті, багатьох інших університетах протягом останнього року, що слабо діючим ректорам потягатися з кандидатами наук і з доцентами. Якщо ректори бояться йти на такі змагання, значить, є за що переживати: за бухгалтерію, за "липові" штати університету, за економіку, за неефективне використання майна і багато інших історій.

Тому і моя позиція, і проект рішення нашого комітету сьогодні наступний. Цей законопроект відхилити. Разом із тим, прекрасно розумію, що треба вносити зміни до системи управління вищими навчальними закладами і I, і II рівнів акредитації, і III, і IV. У нас, на превеликий жаль, засиділися і 70-річні директори шкіл, яких в тому числі ми подавали сьогодні на відзначення преміями в зв'язку з тим, що положення, кожне положення кожної премії потребує вдосконалення щоразового. Я розумію, що нікуди від того не піти.

Колись ми подавали один із таких законопроектів, який так само викликав не менший резонанс. Але, я думаю, що питання дискусійне, до нього треба повертатися і треба говорити. Бо, насправді, ми хочемо, щоб керівниками вищих навчальних закладів були ефективні менеджери. Так? Так. Ми хочемо, щоб цей університет став проривним і зміг витягнути не тільки свій науково-педагогічний колектив, але і зробити прорив у тих галузях, які є профільними.

По-третє, ми хочемо зробити університет конкурентним на європейському і на світовому рівні.

По-четверте, університети повинні навчитися і треба допомогти їм заробляти.

І, по-п'яте, вони не повинні бути структурними підрозділами. Облдержадміністрації, Міністерство освіти, вони повинні бути самостійними, автономними, ефективними, такими, на які повинно рівнятися суспільство. Не парламент повинен визначати політику навчального закладу, навчальний заклад повинен визначати політику в державі.

І тому, я думаю, що не найкращий і не найгірший законопроект, який в нас був, стосовно триєдності в управлінні. Можу підтвердити, що це 8385 не найкращий, але він дає одні з тих відповідей, які очевидно можуть знову-таки повернути членів нашого комітету до дискусії в частині того, що треба щось робити з системою управління у вищій освіті.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Трас Дмитрович, за такий розлогий виступ, підготовку, аналітику.

І я запрошую до слова Лугового Володимира Іларіоновича, першого віце-президента Національної академії педагогічних наук України. Будь ласка, Володимир Іларіонович.

ЛУГОВИЙ В.І. Шановні колеги, думка Національної академії педнаук висловлена, ми не підтримуємо ці новації і однозначно це заявили.

Разом з тим, я хочу порушити, коротко, концептуальне одне питання. В ідеалі над університетом в світі, в принципі, ніхто не може стояти, це сама розумна інтелектуальна ячейка суспільства, і ніхто не може, ні міністерство, ніхто не повинен керувати університетом, це означає автономію університету. В провідних університетах сам університет визначає кого ставити ректора, в який спосіб ректором, ніхто не має права, наприклад, за судом, Верховним Судом США, ніхто не має втрутитися в цю автономію університету, але ми до цього часу ще не можемо йти.

І я хочу повернутися до того, поки ми будемо регулювати, хто може бути ректором, поки ми будемо регулювати, хто, скільки там терміном виконувати обов'язки, скільки, до тих пір, поки ми будемо все регламентувати адміністративним шляхом, наші університети ніколи не навчатися бути автономними. Тому наша академія педнаук абсолютно обґрунтовано пропонує, наші університети ні з ким не конкурують. Ми пропонуємо вести рейтинг, національний рейтинг, цей національний рейтинг повірішує стільки питань, там припиниться, що колектив не хоче ніякого там міняти керівника, колектив нічого не хоче, все оживе, тому що буде змагання бути кращим і будуть обиратися ректори і так далі, але це наша пропозиція на перспективу. А зараз ми пропонуємо поки що не припадати на ці позиції.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, дякую.

Але просто одна ремарка, Володимир Іларіонович. Я хочу, щоб ми всі зрозуміли, дивіться, як це звучить: ректор бюджетної установи. В цьому закладений відповідний конфлікт. Університет – це територія вільності, як вона ще в Болоньї, у першому університеті в світі була закладена. І філософія бюджетної установи – це філософія утримання, коли, я перепрошую, будь-хто з будь-яких органів – національна поліція, прокуратура і так далі – заходить на територію університету і розповідає, що там можна робити, а чого не можна робити. Це, до речі, стосується зараз і Херсонського державного університету. В мене питання. Так що можна робити?

Таким чином, ще раз хочу сказати, що держава, до цих пір, в тому числі і Верховна Рада розглядає університети як утриманців. Бо бюджетна установа – це утриманець: державна власність, штатний розпис, кошторис, все регламентовано, постанови Кабміну, які дозволяють мобільність (відрядження) чи не дозволяють, скільки купляти, за які кошти і пішло, пішло, поїхало. Тому ми маємо протиріччя. Тобто ми вийшли як би з радянських часів, а ці території залишили фактично в системі ментальності цієї.

Добре, ідемо далі. Скиба Микола Володимирович, експерт з питань освіти і компетенцій майбутнього Українського інституту майбутнього. Будь ласка.

СКИБА М.В. Доброго дня, шановні народні депутати, шановані гості! Український інститут майбутнього провів кілька експертних дискусій, де ми запросили і представників студентства, представників принаймні управлінського, скажемо так, класу, тих, які були ректорами, експертів. Багато наших позицій співпадають з тим, що уже було озвучено і тим, хто виступав до того, і паном Тарасом Кременем, і іншими, але я тому, я хочу трошки розширити рамки.

Так, почну з того, що ми, дійсно, теж пропонуємо відхилити цей законопроект 9103, а ось скажу чому. Ми якраз щойно завершили першу частину проекту, який називається "Майбутнє університету" вона називається "Еволюція університетів на порозі невідомого майбутнього". Це про те, в якій системі координат існує університет, як інституція, придумана людством. От вона існує в системі економіки знань, де в першу чергу нематеріальні активи, інтелект цінується перш за все. І якщо нам будувати український університет, він має бути в цій системі координат. Відповідно, як тоді управляти і хто має управляти такою інституцією. Звичайно, має управляти людина, яка розуміється в тому числі на бізнес процесах, тому що університетський інтелект, скажемо так, тоді стає активом, коли зрозуміло, як його капіталізувати. Коли є система трансферу технологій. Якщо цього немає, університет, дійсно, схлопується на рівень утриманки, утримання. І тоді навколо нього купа інституцій, які його контролюють. Щоб це змінити, дійсно, потрібно перевинайти, перевинайти модель управління. Звичайно, тут не вирішиться тільки точково, що ми там відхилимо сьогодні один законопроект, запропонуємо іншу латку. Потрібно принципово інша модель, в якій університет, точно, не має бути бюджетним закладом, має бути або неприбутковою організацією, або прибутковою, яка може в тому числі засновувати компанії, спін-офи, які розвивають ті ідеї, наприклад, нові матеріали, нові винаходи, я не знаю, від астрономії до хімії і в тому числі гуманітарних наук.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я перепрошую. Ми зрозуміли вашу точку зору.

СКИБА М.В. Тому ми вважаємо, що так, потрібно відхилити, але на цьому не зупинитися, а йти до розробки нової моделі управління університетами з огляду

на економіку знань і на інтеграцію подальшу України в європейський простір вищої освіти і далі – в світовий простір.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я запрошую Огнев'юка Віктора Олександровича, ректора Київського університету імені Бориса Грінченка. Будь ласка.

ОГНЕВ'ЮК В.О. Шановні народні депутати! Шановні присутні! Я приєднуюсь до тієї думки, що цей законопроект я пропонував би народним депутатам відхилити його з тих міркувань, які вже прозвучали сьогодні, не варто їх повторювати.

Я звернувся до декількох авторів цього законопроекту. Дозвольте не з називати зараз їх прізвища. Ну один із авторів цього законопроекту став ректором в 40 років. Я думаю, що Сергій Васильович не набагато пізніше, ніж в 40 років став ректором університету також.

_____. Я не ректор...

ОГНЕВ'ЮК В.О. Ну, ви ж були. Ви були ректором. Я кажу, коли ви стали ректором. Я думаю, що не набагато пізніше, ніж в 40 років. *(Шум у залі)*

Я прошу, я нікого не перебивав.

Тому я вважаю, що введення таких норм – це, дійсно, є в супротив логіці розвитку і досвіду тих ректорів-авторів законопроекту цього. Тому що вони продемонстрували... ну я можу назвати одного із них. Віталій Семенович Курило продемонстрував, наскільки він був успішним ректором і є народним депутатом. Він став у 40 років ректором, скільки він зробив для розвитку Луганського університету, ніхто не буде заперечувати.

Ставати ректором, от я наближаюсь до того, дасть Бог, в наступному році буде 60, я вважаю, що ставати ректором у 60, мабуть, теж непогано, але все ж таки ми перекриваємо дорогу багатьом молодим людям, які заслуговують на те, щоб працювати.

З іншого боку, хочу сказати про те, що зміни до закону в частині обрання ректорів потрібні. Навіть та діюча система, яка є, вона має формальні речі, які порушують звичайну логіку. Закон передбачає, наприклад, оголошення конкурсу

чи проведення певних процедур не пізніше ніж через два місяці і так далі, припадає на відпускний період, і закон порушується.

Тепер приводжу приклад. Довідка про спецперевірку вимагається після проведення конкурсу і проведення виборів. І ми маємо ситуацію, в Київському національному університеті технології і дизайну, коли людина пройшла вибори, колектив вибрав таємним голосуванням, під камери показувався кожен бюлетень, до цього часу міністерство не заключило угоду, бо раптом з'явилась довідка про заборону на посаду. Невже не можна прописати в законі так, що цю довідку кожен кандидат на посаду ректора мав би подавати як претендент до проведення процедури. Ми ж нехтуємо інтересами всього колективу, і до цього часу ситуація підвішена.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це небезпечно, якщо це тільки ми пропишемо, я перепрошую, зразу будуть блокувати видачу таких довідок. Це ж Україна.

ОГНЕВ'ЮК В.О. Треба думати, у нас в Україні все так, бачте. Якщо ми так будемо думати, то тяж...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, так воно і є.

ОГНЕВ'ЮК В.О. Є серйозна проблема. Давайте ми подивимось, у нас дуже багато конфліктних ситуацій, пов'язаних з виборами ректорів, зі звільненням їх, призначенням виконуючих обов'язки, я погоджуюсь, тут є великі проблеми, і тут треба вирішувати питання.

Але, з іншого боку, ми повинні розуміти, що українське трудове законодавство не містить поняття "виконувач обов'язки". І взагалі звільнити людину з виконуючого обов'язки будь-якої посади неможливо, бо такої посади не існує. Можна призначати ректором до проведення конкурсу чи призначати там директором до проведення конкурсу, це юридично коректно. В даному випадку навіть з точки зору юридичної, вибачте, Сергій Васильович, але прописано дуже некоректно, бо ми говоримо про призначення виконуючим обов'язки ректора.

Я хотів би сказати, що мені думається, що треба професіоналізувати систему управління. Ну, скажімо, я б ставив би вимоги, що людина має попрацювати на посаді декана, директора інституту, завідувача кафедри, бо далеко не кожен професор, при всій моїй повазі до моїх колег професорів, може

бути ефективним ректором і управлінцем. Але людина, яка пройшла через посаду завідувача кафедри, декана факультету, вона більш готова до роботи ніж 10 років перебування на посаді професора. Ми взагалі повинні думати, що, можливо, претенденти на посаду повинні спочатку пройти навчання для того, щоб знати, вибачте, фінанси, що таке система фінансування, законодавство, нормативно-правові акти, а тоді вже претендувати на посаду ректора. Бо, на превеликий жаль, люди приходять на посади, стають ректорами, але вони провалюють дуже багато питань в університеті, не розуміють законодавство і не розуміють... Ми не враховуємо, наприклад, і таке, що людина могла бути директором департаменту в Міністерстві освіти. А у нас тут виключаються, наприклад, цей досвід взагалі нехтується. Ну, як людина може бути заступником міністра з вищої освіти і міністром освіти, але ректором за цієї умови теж не зможе стати. Дивна ситуація.

Тому я... Ну, я свою пропозицію висловив.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо.

ОГНЕВ'ЮК В.О. Вирішувати членам комітету і народним депутатам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні. От я ще раз. Дякую за дискусію. От бачите, у нас чим відрізняється комітет? Кожна думка є почута, є можливість її висловити. Це я, Сергій Васильович, якраз про те, що я говорив...

КІВАЛОВ С.В. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, ні, ні. Проект рішення...

КІВАЛОВ С.В. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні. Ні, ні, ні. Ні. Сергій Васильович, ні. Підкреслюю, комітет доручає... Дивіться, Сергій Васильович. Комітет доручає голові підкомітету пропрацювати, і він готує проект рішення. А далі народні депутати, члени комітету, самі вирішують – проголосувати і підтримати це рішення або ні. Тобто це абсолютно демократична норма. І ми декілька разів приймали не те рішення, яке прописано в проекті. Так що, Сергій Васильович.

КІВАЛОВ С.В. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, ну, подивимося, подивимося. Це дискусія іде.

Я запрошую до слова Ніколаєнка Станіслава Миколайовича, ректора Національного університету біоресурсів і природокористування України, голову Асоціації представників аграрних навчальних закладів України "Украгроосвіта". Будь ласка.

НІКОЛАЄНКО С.М. Вельмишановні колеги! Про що сьогодні йде мова? Я подивився склад тих людей, які підписали, внесли цей законопроект, це дуже солідні люди всі, і керівники фракцій є, і дуже-дуже, і Володимир Михайлович, і всі, всі до єдиного. Напевно, щось є в цій темі, раз вони підняли цю проблему.

Я пам'ятаю, коли я пішов з посади міністра, працював вже професором, Іван Олександрович Вакарчук мене питає, що робити треба з Законом "Про вищу освіту", треба переписувати його. Кажу, Іван Олександрович, це просто таке гасло переписати, ти будеш довго переписувати, в результаті толку ніякого не буде. Внесіть зміни в нього. От внесіть зміни, те, що горить, сходу. І тоді буде нормально. Ні, написали закон. В 14-му році після Майдану всі були розгарячені, бахнули новий Закон "Про вищу освіту". А тепер я вам назву тільки два приклади.

Перше. Чого сьогодні виникло питання про харчування? Тому що з Закону "Про вищу освіту" пропала функція ректорату університету харчувати. А це наш був обов'язок в усьому світі. Як це, чи на приватній основі, чи ми його робимо, це по-різному університети вирішують.

Друге питання. Що вилетіло із закону я вам назву іще, наприклад, право університету збудувати житло і надати людям. Ну, хіба ж можна було так робити? Люди добрі, я сьогодні буду будувати будинок, я не знаю, на основі якого закону. А у мене 360 людей здало гроші, а ще 400 просить житла. То єсть 1000 чоловік в гуртожитках живе.

ГОЛОВУЮЧИЙ. С УБЕПу бистро прийдуть.

НІКОЛАЄНКО С.М. Да, я це знаю.

Мало того, як це все зробити. Але ж в законі стоїть... Віктор Олександрович, в законі стояло, наш обов'язок і право надавати, а зараз в законі тільки стоїть службове. Навіщо ми це звузили? Я вже не кажу про те, що зарплата вилетіла подвійна в промисловості. Так цим законом ми натворили чортзна-що.

І друге питання. Як буде обиратися ректор, чи голосуванням, чи через конференцію? Моя думка така. Повірте мені, ми робили соціологію по всіх університетам напередодні, ми бачили цей відсоток. Якби Леоніда Губерського обрали конференцією, точно такий був би відсоток, як голосуванням серед усіх. Ми 1200 чоловік опитуємо рейтинг партій, рейтинг президентів і знаємо, який буде процент. А трудова конференція трудового колективу при нормальному формуванні дасть точно такий відсоток.

Але, що поганого в цій процедурі? По-перше, навіщо два місяці ця процедура йде? Це для того, щоб колектив була, якісь тут перемовини велись і так далі. Ну, люди ж дорослі, за місяць можна спокійно все це зробити.

І, скажімо, в принципі раз люди поставили питання, то я б що б порекомендував. Ви візьміть закон, який діяв до 2014 року, він виписаний вже без всяких помилок. І візьміть у нього якісь зміни внесіть, якщо вам не подобається. Там же було правильно написано по виконуючому обов'язки. Як написано: "Виконує проректор, який не претендує на посаду". Все, понятно, без всяких голосувань. І завжди так працювало.

Я, наприклад, вважаю, що ми будемо голосувати загалом усім, чи, скажімо, через конференцію, результат, це не вплине на результат. Для того, щоб менше було, вибачте, протистояння, напруги і так далі в колективі, можна було б підтримати цей закон. Але взяти його формулювання і подивитись.

Сергій Васильович, ущербна норма: після професора 10 років. Просто науково-педагогічного стажу – 10. Ви згодні зі мною? Цього достатньо.

КІВАЛОВ С.В. Так мы во втором чтении можем и год поставит, и два поставит.

НІКОЛАЄНКО С.М. Ні, ні, Сергій Васильович, ну я ж знаю...

КІВАЛОВ С.В. Или вообще не ставит.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги!

НІКОЛАЄНКО С.М. Закінчую. Звідки було 10 років? Та ми арифметично порахували, скільки часу надо на доцента, скільки надо на професора, і ця цифра була написана у нас...

КІВАЛОВ С.В. Тодя в 40 лет можно выйти на ректора...

НІКОЛАЄНКО С.М. Правильно. Может быть.

КІВАЛОВ С.В. Він сказав 60, і всі...

НІКОЛАЄНКО С.М. Но не после профессора.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, давайте дотримуватись процедури.

НІКОЛАЄНКО С.М. Шановні колеги! Я вважаю, що зміни до закону в нас деякі можна вносити, нічого радикального не зміниться в цій державі.

Ось колега, він із інституту майбутнього, я з інституту минулого, але минуле, я хочу сказати, не завжди дурніше майбутнього. Без обіди, щоб ви розуміли.

Я вам хочу сказати, чим я відрізняюсь від вас. У вас колір волосся трошки не такий, як у мене. А так ми з вами мислимо нормально. Тому я до чого це все веду? Зробіте ці зміни, ми в другому читанні допоможемо, там разом напишемо, щоб це не викликало ні в кого ніяких недоречностей. І я не бачу тут такої великої...

Але тут говорили про університети, тут застій. Все це правильно. Але я наведу один такий приклад. Бюджет нашого університету, Володимир Олександрович, 1 мільярд 50 мільйонів, з них 470 мільйонів ми заробляємо, а плата за навчання серед них – це десь 25 процентів, а то є прямий заробіток. Почти півмільярда ми заробляємо. І менеджмент іде, і все організовуємо. І хто не був в університеті, приходьте, подивіться, і наука працює, і бізнес, і виробництво, і поєднуємо.

Тому я просто думаю, це ж там хтось розповсюджує, що тут у нас феодали зібралися, там такі застоїники. Ну, я думаю, можна було підтримати змінами в другому читанні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Дякую, Станіслав Миколайович.

Я надаю слово Бахрушину Володимиру Євгенійовичу, члену Національної команди експертів з реформування вищої освіти, головному експерту з питань

освіти реанімаційного пакету реформ і може майбутньому голові Національного агентства з якості вищої... Ну, там може бути, я ж не знаю.

БАХРУШИН В.Є. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

БАХРУШИН В.Є. Шановні народні депутати! Шановні колеги!

(Шум у залі)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, ні, ну я не впливаю, я не... А то скажуть, все, людина Співаковського, все. Будь ласка, Володимир Євгенійович.

БАХРУШИН В.Є. Я хочу сказати, що я розумію ті проблеми, які стимулювали появу цього законопроекту. Але все ж таки, я думаю, що його треба відхилити. І до тих аргументів, які вже були, я хочу додати таке.

Ну, по-перше, в нас вже понад рік обговорюють це питання законопроекту про зміну системи управління. Нелогічно змінювати один з елементів цієї системи до того, як вирішені ключові питання. У перспективі я б погодився з Володимиром Іларіоновичем, що взагалі це треба віддати на розсуд університетів і дати можливість спробувати різні моделі.

Друге, те, що стосується от безпосередньо питання докторів, професорів. Ну, я хочу сказати, що, по-перше, більшість нобелівських лауреатів не є докторами наук і професорами, навіть там, де є можливість доктором філософії, мати більш високі такі надбудови. Навіщо для ректора це вимагати?

По-друге, у нас заклади вищої освіти – це не тільки університет Шевченка чи класичні університети, де логічно говорити, що все ж таки має бути доктор наук. У нас сьогодні за чинним законом до закладів вищої освіти належать коледжі, і це близько половини закладів. Ми там теж будемо вимагати доктора наук і професора з 10-річним стажем? У нас є заклади мистецькі, у нас є військові заклади, де, якщо подивитися сьогодні, хто сьогодні керує цими закладами, люди, переважно кандидати чи принаймні ті, хто був призначений, не будучи доктором.

Тому, мені задається, все ж таки такі норми будуть недоречними і варто відхилити.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

І остання людина, яка записалась Романченко Едуард Вікторович, член правління Громадської ради при Міністерстві освіти і науки України, голова Громадської організації “Східноукраїнська асоціація з захисту прав студентів”.
Будь ласка.

РОМАНЧЕНКО Е.В. Добрий день, шановні колеги! Шановні народні депутати! Хотів би сказати з приводу цього законопроекту свою думку, що також виступаю проти. І студенти також проти цих новацій, тому що, якщо Вчена рада буде призначати виконуючого обов'язки, наприклад, керівника закладу вищої освіти, ми знаємо, що це затягнеться не на місяць і не на один день. Почнуться якісь відбуватися колізії, і взагалі ректор повинен бути не обов'язково професором чи доктором наук і мати цей стаж. Ректор – це перш за все ефективний менеджер, ефективний управлінець, який повинен керувати закладом вищої освіти і забезпечувати якісну діяльність цього закладу вищої освіти.

Тому пропозиція також до комітету: відхилити цей законопроект.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо.

Шановні колеги... А, будь ласка, Петро Мусійович Куліков, будь ласка.

КУЛІКОВ П.М. Ми дискутуємо над цією темою, зрозуміло, що треба змінити всіх ректорів, тому що вони десь по-іншому дивляться на ситуацію управління закладами. Я можу це фактами підтвердити. Це, ладно, то така...

Надо звернути увагу, поки ми дискутуємо обрання ректорів, ми розвалюємо світ тим, що... я не погоджуюсь з, поважаю Лугового, з тим, що у нас рейтинг там, ми обмежуємо. Друк статті в Scopus – 500 євро, ти не можеш тримати звання – В2 надо здати. В2 – надо виїхати за кордон, постажуватися. Сьогодні поки ми приймемо Закон про обрання ректорів, нам уже нікому буде керувати у вузах, у нас не буде ні професури, ні інших наукових там... Чому?

Значить, був я, до Польщі їздив, де захищались подвійні дипломи. Наші студенти, поляки, білоруси і, по-моєму, ще якісь, не пам'ятаю, – то наші кращі, і поїдьте... Да, матеріальна база там дуже висока, но рисунок ніхто не може олівцем нарисувати. Тому це я до того, щоб отримати рейтинг. А рейтинги, щоб попали в рейтинги закордонні, ми повинні друкуватися. Друкуватися ми не

можемо, тим більше стаття 65 не дозволяла професора відрядити до якогось вузу. Тому давайте ще й на це звернемо увагу.

А те, що закон... ми ж уже, скільки ми збиралися тут і з асоціацією, і з, і все повторюється те, що з НАЗЯВО. Два з'їзди провели, людей збирали, ви думаєте, це хороша слава прийшла? Дав з'їзди провели, два склади НАЗЯВО перейшли до, Бог його... Ну, це зрозуміло, куди воно...

Давайте тоді менше дискутувати, приймати якийсь закон: або той, або той.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, розпочинаємо. Микола Олександрович, ви? Будь ласка, давайте, ви ж прийшли.

ФРОЛОВ М.О. Це ж не обов'язково, щоб виступати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, не обов'язково. Я запрошую.

ФРОЛОВ М.О. Брати участь...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, у нас же демократія.

ФРОЛОВ М.О. ...у розмові солідних людей, це...

Шановні колеги, я розумію критику по відношенню до цього законопроекту, але хотілось виділити декілька позитивних моментів, які вже зараз є навколо цього законопроекту. Перше – це те, що цей законопроект привертає увагу до очільника вищого навчального закладу, до його сучасного змісту, сучасного виміру і, незалежно від того, яким чином завершиться історія цього законопроекту, я вважаю позитивним, що розпочата дискусія з приводу того, а хто повинен керувати вищими навчальними закладами в нашій країні. Це перше.

Друге. Корисним вважаю те, що сьогодні ми почали говорити так серйозно за останні роки про кваліфікаційні вимоги до цієї посади. Можна там говорити з приводу того, вдало чи невдало вони прописані конкретно в цьому законопроекті, але не можна погодитися з тим, що нібито вищим навчальним закладом може керувати будь-хто, хто має до цього велике бажання або велику амбіцію.

Я вважаю, що вищий навчальний заклад, університет – це настільки серйозна державна... державна і суспільна інституція, одиниця, що кваліфікаційні

вимоги до керівника цього закладу повинні бути державою прописані і затверджені. І, безумовно, що при прописуванні і затвердженні цих вимог треба враховувати, а що це за посада і що за людина повинна очолювати цю посаду: які вони виконує завдання в своїй діяльності, які функції. Тому що це людина, окрім менеджерських щоденних забот (я просто знаю, про що говорю, на відміну від тих, хто не знає, але теоретично, скажемо так, правильні думки каже), окрім менеджерських великих, скажемо так, функцій і так далі повинен щодня виконувати і представницькі функції, і бути авторитетом серед науковців, і бути авторитетом в громадських колах, бізнесових колах. Тому ідея про те, що ця людина повинна мати і докторський ступінь, і професорське звання. По суті своїй, це правильна ідея, і багато в чому вона повертається до того, що було. Тому можна, скажемо так, будь-які гасла висловлювати, але треба виходити від суті цієї посади і що повинна ця людина робити в своєму щоденному або стратегічному вимірі.

І наступне. Я не на захист так званої ректорської мафії, я дуже хотів би на неї подивитись і взяти участь, тому що мафію не можна перемогти, її можна тільки очолити, ви знаєте про це. Я не на захист ректорської мафії, але ми повинні все ж таки добре усвідомити, що будь-який успішний ректор, а це одночасно і успішний виш, це, ну образно кажучи, штучний товар. Тобто до цих людей повинна бути і повага, за результатами їх роботи, якщо пройшов якийсь час, і розуміння і відповідна оцінка. Не можна постійно впадати, скажемо, тільки в таку, знаєте, безкінечну критику, тільки за те, що людина багато років працює. Я підтримую ідею про те, що у нас повинно бути створене і розвиватись у вищій освіті конкурентне середовище, це дуже правильно. І розвивати систему рейтингування, і система створення постійної напруги з боку міністерства по відношенню до ректорів університетів, я маю на увазі, щоб ніхто не думав, що, ну скажемо, він прийшов назавжди і зміна не передбачена. Повинні бути, безумовно, якісь і вікові розумні обмеження. Тобто насправді цей законопроект він піднімає велике серйозне питання суспільного значення. Я вважаю, що цю роботу треба продовжити, так спокійно, скажемо, виважено, виходячи з інтересів і суспільства, і держави, і вищої освіти. Тому будь-яким чином сьогоднішня розмова є корисною. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Дякую, Микола Олександрович.

Я запрошую до слова... Сан Санич, хочете? Олександр Олександрович Марченко, народний депутат України, будь ласка.

МАРЧЕНКО О.О. Доброго дня ще раз. Сьогодні брати участь в цій дискусії, де висловлено стільки багато критичних зауважень, Олександр Володимирович, це є корисно. Дійсно, площадка Комітету освіти є сьогодні такою нормальною площадкою, де можна обговорити. Ті критичні зауваження, які сьогодні виказували всі, вони, дійсно, таки продовжують, починають продовжувати дискусію. Бо автономія навчального закладу і неважливо тільки університету, а будь-якого – це якість освіти завтра. Ми це з вами бачили під час поїздки, де акцентувалася Автономія, адміністративна автономія, фінансова автономія, адміністративна, обов'язково повинна бути. Статус на університети – теж важливий розділ цих питань, які є. Ну, зрозуміло, що неприбуткова організація, зрозуміло, ті критичні робочі зауваження, які виникають у керівника кожного навчального закладу, є сьогодні тими проблемами, які впливають на якість освіти. Так що статус неприбуткові організації він ближчий.

Статус посади ректора. Ну, ми так навіть в робочому порядку обмінювались інформацією. Ректор, адміністратор, керівник чи президент навчального закладу – це в першу чергу талант адмініструвати ті послуги, які він надає. І здатність управляти тими багатоканальними, фінансовими ресурсами, які сьогодні повинні бути в підпорядкуванні кожного навчального закладу, і саме головне, здатність їх якісно використовувати.

Олександр Володимирович, я вважаю, що сьогоднішня дискусія це є початком до продовження роботи над законопроектом 9301 або над новим законопроектом, над тими питаннями, які сьогодні це товариство озвучило.

Я з задоволенням буду приймати участь в продовженні роботи, і ті критичні зауваження, які всі записав, будемо доопрацьовувати із ректоратом, із Міністерством освіти, а в першу чергу Комітет освіти все рівно буде приймати саме важливе рішення.

Олександр Володимирович, користуючись нагодою, я дякую за те, що ми в роботі з коледжами, технікуми все-таки перейшли від робочої групи меморандуму

до робочої групи, яка почне в понеділок працювати над законопроектами 8321 про фахову передвищу освіту.

Ще раз. Я хотів би, щоб ми її мобілізували, пришвидшили і максимально зробили.

ГОЛОВУЮЧИЙ. В передмові про це сказав. Все...

МАРЧЕНКО О.О. Олександр Володимировичу! Слідуюче, будемо говорити, прохання від асоціації. На комітеті було підтримано законопроект 8460 за основу і в цілому. Я звертаюся до вас від імені коледжів, технікумів, тут і ректора погодяться, давайте виносити його в зал, давайте оформляти звернення, бо воно на сьогодні дуже-дуже актуальне...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Домовились.

МАРЧЕНКО О.О. Добре. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я запрошую до слова Ірину Мирославівну Констанкевич, народного депутата України. Будь ласка.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Я повністю солідаризуюся із аргументами на користь того, що даний законопроект потрібно відхилити, у мене інших немає. З усією повагою до шановних авторів даного законопроекту, я вважаю, що в такому ключі його не варто обговорювати. Ну хіба що... я подумки, знаєте, перебрала ще ректорів знайомих європейських університетів, де ми останні роки були і, зокрема, Слупського університету, і хочу сказати, що молоді ректори, зокрема, от Слупського університету вони б ніколи не стали ректорами, якби вони змушені були витримувати вимогу 10 років на посаді професора.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ірина Мирославівна.

Олексій Олексійович Скрипник, народний депутат України. Будь ласка.

СКРИПНИК О.О. Доброго дня, шановні колеги. Я побачив цікаву дискусію стосовно цього закону. Я дивлюся трошки глибше, що тут фактично закон, в

першу чергу, ставить питання, а як зробити так, щоб підняти рівень ректорів для того, щоб займали і були набагато більш гарними управлінцями. Мені здається, що тут ми плутаємо дві речі. Це так, приблизно, асоціація у мене виникла, що в лікарні призначати на посаду директором лікарні хірурга, який найбільшу кількість зробив операцій. А? І тут ми пробуємо теж дати професора, доктора наук для того, щоб та людина, яка більше всього займалася наукою... І мені здається, що тут ми плутаємо дві речі: одну річ – наукову діяльність, другу річ – управлінську діяльність. Я ні в якому разі не можу підважити і не хотів би шановних колег, які займаються управлінням в науці. Маючи досвід управління в достатньо великих організаціях, можу сказати, що, напевно, тут треба було б ці речі розділити – розділити так, як це зроблено на Заході, так. І крім того, щоби розділити, що я маю на увазі розділити, да, що є науковий спектр діяльності, є управлінський, і управлінській діяльності треба вчити. І є на Заході як спеціальність, ну, по медицині це взагалі просто, тому що медичних закладів є дуже велика кількість, і там вчать, як треба управляти медичними закладами. І це є, в принципі, достатньо шанована спеціальність, і зрозуміло, це йде на стику достатньо багатьох – і медицини, і в тому числі і управління. Тому що ти мусиш знати як би знання з двох світів як мінімум. То тут дуже багато є речей, які, якщо ми говоримо про управління вищими учбовими закладами, які стосуються як наукової діяльності, так і бізнес-діяльності, так і взаємодії з... ще в нас виникає проблема, яка полягає в тому, що ми до сьогодні не визначилися, оте, що сьогодні вже піднімали колеги питання, – а що таке наші вищі учбові заклади? Це прибуткові організації, це не прибуткові організації, так, можуть вони робити всередині в себе стартапи, робимо ми дослідницькі університети? Тому що кожна з тих організацій вимагає, м'яко кажучи, різного підходу з точки зору управлінського досвіду. І одна справа, коли ти максимізуєш прибуток, а друга справ, коли в тебе неприбуткова організація, і ти будуєш організацію на зовсім інших підходах.

Тому якщо ми говоримо про Сполучені Штати, то є там спеціальні курси, які призначені для того, щоби люди, які претендують на посади, управлінські посади у вищих учбових закладах, вони зобов'язані їх проходити, да. І без того, безперечно, ні один вуз, це в більшості випадків приватні інституції, не розглядає людину на посаду, тому що розуміє, що це в принципі зашкодить вузу.

Друга річ, про яку ми, в даному випадку, в контексті забуваємо, це ради при ректоратах. Тому що в залежності від того, чи є рада чи не є рада, можливості і взаємодія, і під ким звітується ректор, знову ж таки, це зовсім міняється ситуація. Враховуючи це, тобто це питання важливе – як підняти рівень, управлінський рівень управління вищими учбовими закладами, про нього треба думати. Але, на жаль, запропоновані речі в даному законі вони роблять не краще, а гірше. Тому я пропоную, щоб все-таки ми поставили питання про те, щоби думати, яким чином підняти управлінський рівень керування університетами, з однієї сторони. А з другої сторони, не робити отаких от як би половинчатих рішень, коли ми дивимося на проблему тільки з однієї сторони. Тому я за те, щоби відхилити даний законопроект.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Дякую, Олексій Олексійович.

Володимир Михайлович Литвин народний депутат України. Будь ласка.

ЛИТВИН В.М. Шановні колеги! У нас тут відбувається в принципі начебто зіткнення поколінь на от постійно на засіданні комітету, і я вважаю, що це дуже добре. Головне, щоб були аргументи і ми могли вислухати аргументи. Наприклад, мені завжди симпатичні виступи ректорів ВУЗів, які виступали сьогодні. Тим паче, що ми добре знайомі і знаємо, що таке робота і відповідальність. На моє глибоке переконання, ректор – це лідер. Не менеджер, а лідер. І він повинен своїм особистим прикладом викликати повагу до себе, слугувати авторитетом. Відносно дискусії, що він має бути кандидатом чи доктором наук. Я скажу очевидну річ для вас. Очевидно, ми не повинні прив'язуватись обов'язково, щоб це були витримані формальності, але, повірте і погодьтеся, якщо ми беремо кандидата наук такого амбітного, йому через декілька років напишуть докторську дисертацію і урочисто занесуть йому диплом. Правильно я кажу? У багатьох випадках. Бо він зразу відчує, що він має бути на рівні, щоб не було відчуття меншовартості у нього. Так що тут проблема існує, і давайте не будемо на цій темі зациклюватись. Це перше.

Друге. Зрозуміло, що такий очолювати колектив людина повинна з певним досвідом, хоча би знати, що таке кафедра, хоча б піднятись на рівень, на рівень факультету. Хто завідував кафедрою, я думаю, він добре знає, що 10, 12, 15

чоловіків – з ними працювати набагато складніше, ніж з колективом в декілька тисяч, бо там кожен – це особистість, і до неї треба знайти підхід для того, щоб створити колектив одностайців. Там не скомандуєш. Раніше, мені здається, не командували, да, а зараз тим більше не скомандуєш, вони вишикуються і будуть бігти всі в одну сторону, виконувати ту чи іншу задачу.

Я вам скажу, що я спостерігаю там насамперед за університетом, тривалий час там працював, і в свій час майже був ректором. Але я зрозумів, що це не моє, хоча багато людей кажуть, як це ти відмовився від такої синекури, вибачте за відвертість, причому позитивної.

ГОЛОВУЮЧИЙ. От какой куры?

ЛИТВИН В.М. Синекури.

Да, а університет Шевченка. І очевидно, там треба відчувати, що ти на місці, що ти користуєшся повагою, підтримкою людей. Чому в нас сьогодні такий спрощений підхід, в принципі, до ректорства? А я вам скажу: це не проблема колективів наших освітніх – це загальна біда наша. Ви зверніть увагу на те, скільки сьогодні у нас кандидатів у Президенти. А це свідчить про те, що країна хвора у цьому плані, що люди вважають, що вони можуть покерувати державою. А інші думають розумні, да, в тому числі дурних я, вибачте мені, не бачив у навчальних закладах. Він каже, а чому я не можу бути ректором, якщо он президентами йдуть люди напівграмотні.

_____. Володимир Михайлович, але вимог навіть таких немає до Президента...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кваліфікаційних.

ЛИТВИН В.М. Да, і нам треба, нам треба це пережити і направити у конструктивне річище те, що ми сьогодні можемо назвати конфліктом поколінь. Я за те, щоб висувати молодих. Я радію, коли я чую розумні голоси у Верховній Раді України. Але я бачу, що через 4 роки вони стали гіршими, ну, деякі, тут за присутніх не говорять, вони всі позитивні, вони стали набагато гіршими, ніж ті, які випадково вціліли кадри. Розумієте, вони йдуть, правильні істини розповідають, на них висить тисяч 150 зразу, і вони борються за народ, і готові

очолити будь-яку ділянку роботи. Ну, ми ж тут в колективі можемо відверто казати, активний провідний чоловік очевидно очолив департамент, молодий чоловік, да, в Міністерстві освіти і науки. Але він молодий вирішив, якщо це підтверджується, взяти зразу все. Можливо, я неправильно кажу, можливо, я помиляюсь. Але треба дивитись, що собою складає людина. Можливо, треба відійти...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Генеральный директор?

ЛИТВИН В.М. Ну, я не знаю, мене це мало цікавить, але проблема одна, що ми принижуємо систему, якій ми віддано намагаємось всі служити.

Нам потрібно цю проблему якимось чином унормувати. Не підходять ці позиції, давайте подивимося, винесемо на обговорення. Побачимо, що нам належить зробити. Да, проблема існує. Там фрази звучали "феодалізм", "геронтологія" і таке інше. І це є. Але, зверніть увагу, ті часи, які ми називали, я тут записав навіть, "радянське минуле", от ми вийшли, ви сказали, з радянського минулого, то там регулювали цей процес. Да? Дивилися, скільки людина пропрацювала ректором, підвищити чи зробити так, щоб він зміцнив кафедру, да. Ну, очевидно, все залежить від людини, як вона працює і як вона відчуває. І мені здається, коли ми дамо більше прав і можливостей університету, вони в цьому плані будуть вирішувати питання із лідером свого колективу. Але, якщо ми говоримо про автономію, то непотрібно очевидно нам зациклюватися на тому, щоб зверху керували і розказували, хто буде виконуючим обов'язки ректора або з якими відсотками можна людину призначати.

Відносно системи. Тут правильно говорили, що у нас відсутня змагальність. Мені бачиться, що в багатьох випадках колективи не бачать своє місце в системі загалом освіти. Ми можемо скільки завгодно говорити про попередні практики, коли було змагання, коли намагалися рейтингувати вузи, вони боролися навіть за якийсь перехідний прапор і за відповідну премію. Але тоді бачили, що собою цей колектив являє, хоча б за формальними показниками в багатьох випадках.

Сьогодні мені бачиться, я знову ж боюсь помилитися, що у нас немає уявлення про загальну картину. У нас є тільки деякі контрольні цифри, контингент, фінансування і викладачі, а внутрішнього змісту роботи ми не

бачимо. Тому, шановні колеги, я розумію, в такий спосіб, оскільки наш лідер нашого комітету серед авторів цього законопроекту... *(Шум у залі)*

(Загальна дискусія)

Я з нею не згоден. *(Шум у залі)* Ну щоб розрядити нашу серйозну напружену обстановку.

Нам треба за будь-якого рішення комітету винести це питання в сесійну залу, і якби ми самим обговоренням не за скороченою процедурою сказали, що існує проблема і сказали про те, як працюють ті закони, які ми напрацювали і що в цьому плані нам належить далі робити, я думаю, це була б велика користь.

І відносно... останнє. Мені бачиться, що за нинішніх умов, коли рівень вимог до дисертацій абсолютно упав, я думаю, хто присутній або є членом спеціалізованих рад, то він підкаже, що в наукові установи з вузів, як правило, намагаються не йти на захист дисертацій, оскільки склалась така ситуація, що в академічних інститутах нема спеціалізованим радам що робити, тому що вони більшою мірою незалежні, вони можуть сказати, що вони думають про ту чи іншу роботу. Тому все це робиться дома. І, повірте, якщо не лінивий аспірант, то його можуть тільки стримувати, щоб уже в 30 років він не приніс і не поклав докторську дисертацію. Випадки у нас є взагалі, що ще з молодіжного віку не вийшли, комсомольський стаж не пройшли, але вже вони подали докторські дисертації. Тому тут говорити, що в 60 років тільки вже набуде необхідний критерій, я не бачу сьогодні жодних підстав, треба просто працювати і результат буде. Хоча це не повинно бути такою догмою, для того, щоб не відсікати людей, які можуть бути лідерами колективів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Володимир Михайлович.

Ну, моє заключне слово. Я дуже дякую, що всі залишились, бо дуже цікаво, да, почути, як... От демократія в чому, Сергій Васильович? Бачите, я серед авторів цього законопроекту, а з іншого боку – проект рішення відхилити. І я пишаюсь роботою комітету нашого, тому що якраз тут є майданчик, на якому кожна людина, кожний народний депутат може мати свою точку зору. Більше того, у нас тут міністр освіти 2005-2008 рік. Так, Станіслав Миколайович? У нас тут багато бувших народних депутатів, у нас ректори і так далі, і кожний має

свою точку зору і це обговорює. Тому я хочу підкреслити, в чому суть моєї позиції. Бо я думаю, може дуже цікаво, у нас пряма трансляція: як так, що, з одного боку, я автор 8385, а з іншого боку – автор 9103. Пояснюю свою позицію, абсолютно публічно, щоб було зрозуміло.

Філософія 8385 була в тому, щоб зробити іншу систему координат управління університетом там, де вона повинна була бути збалансованою. Тобто є ректор, але він не голова вченої ради. Є фінансовий директор. Є потужна наглядова рада. Є трудова конференція. Це 7 суб'єктів, які могли би забезпечити відповідну самоорганізацію. І це дійсно автономія, бо автономія через самоорганізацію – це якраз форма, яка могла б існувати. Але, на жаль, так відбулось, що відбувся відповідний спротив. І це означає, що сьогодні еліта наших університетів, ну, не готові для того, щоб сприймати такі позиції.

Тому, коли ми розмовляли із Сергієм Васильовичем щодо 9103, то моя позиція наступна. В системі координат 8385 це нормально посилити вимоги до ректора, які якраз, Володимире Михайловичу, в цьому сенсі може стати лідером. Але це не лідер, тому що у нього є підпис фінансовий, і всі будуються до нього в чергу, щоб отримати той чи інший підпис або отримати контракт на роботу, або отримати кількість років, або отримати підпис на штатному розписі і так далі, і так далі, це інша система координат.

Таким чином, моя філософія підпису була в чому? Що, якщо ми йдемо в моделі 8385, там, де вже є збалансована система управління, то ми можемо посилити кваліфікаційні вимоги до ректора, і в цьому сенсі ректор є потужною ідеологічною фігурою, яка відповідає за формування стратегії, за відносини університету і фактично відповідає за успіхи університету, в тому числі і за те, який він в рейтингу. Якщо цього нема і ректор залишається в системі управління командно-адміністративної, то, дійсно, всі ці зауваження, які тут говорили, в тому числі мої колеги народні депутати, я вже по голосуванню бачу, що точно буде прийнято проект рішення, бо народні депутати абсолютно чітко висловилися – і Тарас Дмитрович, і Ірина Мирославівна, і Олексій Олексійович. І це означає одне, що, на мій погляд, ця дискусія приводить до розуміння ось чого, що може б ми все-таки, Сергій Васильович, шановні мої колеги ректори, ще раз повернутися до 8385, взяти норми, які тут існують, для того, щоб зробити один потужний збалансований законопроект, який би врахував, з одного боку, те, що ректор,

дійсно, повинен мати потужні кваліфікаційні вимоги, а, з іншого боку, це було б збалансовано через систему управління, та, яка закладена 8385. Бо, бачите, у нас же демократія і у Верховній Раді дуже проста: 8385 пройшов, наприклад, комітет, але ж його не виносять під купол. При чому скільки б я про це не говорив, його просто не виносять. Оце демократія та, яка існує у нас, Володимир Михайлович, у Верховній Раді.

Тому, шановні колеги, Сергій Васильович, я звертаюся до вас і звертаюся до моїх колег ректорів, почуйте, ключова мисль в тому, що лідер не буде боятися того, що він буде в іншій системі координат існувати, там, де є незалежна вчена рада, там, де є наглядова рада, і так далі. І тоді, дійсно, можна зробити так, що, дійсно, тільки видатні люди можуть ставати лідерами, і в даному випадку це буде назва "Ректор університету". В тому числі і момент, який тут ми проговорювали, перехід від бюджетної форми до неприбуткової форми.

Шановні колеги, я чітко сформулював своє бачення і мотиви того, чому я підписував цей законопроект. Це був компроміс заради того, щоб ми разом проштовхували два закони: 8385 як систему балансу для прийняття рішень в університетах, іменно ефективного, з іншого боку, посилення вимог для ректора для того, щоб ректор, дійсно, був ідеологічною фігурою і лідером в університеті.

Шановні колеги, я думаю, після цієї дискусії, вона була дуже важливою для всіх нас, ми почули один одного, і наші колеги з Національної поліції також це почули. Я думаю, це їм буде також цікаво, хоча б з тієї точки зору, розуміння, що коли Нацполіція або прокуратура приходить на територію університету, то не розглядайте університети чи керівництво університетів як злочинців, розглядайте їх як тих, хто формує майбутнє. Бо ця, знаєте, усталена формула, яка зараз подається суспільству, а, університет там – все, там продають дипломи, там беруть хабарі і так далі. Ми повинні від цього відходити. Довіра суспільства до того, що відбувається в університетах, є дуже важливою. Бо університети – це якраз система стабільності країни і система, яка забезпечує майбутнє України.

Шановні колеги, є пропозиція проголосувати. Хто... Один. Ну, є проект рішення. Стоп, є проект...

(Загальна дискусія)

Шановні колеги! Шановні колеги, хвилиночку уваги. Шановні колеги, нагадую, у нас тут зараз є: раз, два, три, чотири, п'ять – п'ять народних депутатів

членів комітету, які мають право голосу. Є проект Рішення комітету, який можна підтримати або ні. Тому я оголошую голосування.

Хто за проект рішення, прошу проголосувати. Да, проект Рішення відхилити. Там чітко... Ну, шановні колеги, ви ж читайте те, що там написано. Відхилити. Хто за це рішення, прошу проголосувати. Ясно. Хто – проти? Хто – утримався?

ЛИТВИН В.М. Ні, я голосую за підтримку Олександра Володимировича...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Шановні колеги, в будь-якому випадку, як би воно не було, але рішення комітету є. Три-два.

Рішення комітету заключається в тому, що він відхиляється, але це основа для того, Сергій Васильович, для того, щоб ми далі відпрацювали і... Ні, ну він у зал в будь-якому випадку буде виноситись, бо є... Ну, абсолютно. Він іде в зал, але рішення комітету я буду оголошувати таке, як воно є. Тобто три проголосувало за те, щоб відхилити, і два – утримались. Шановні колеги, я всім... Я хочу ще раз... Микола Олександрович, я до вас звертаюсь. Бо я ж знаю всі підводні камені. Шановні колеги, остався рік існування цієї каденції, може менше. Шановні колеги, абсолютно правильно Станіслав Миколайович сказав, похапцем приймали Закон про вищу освіту 2014 року і... Абсолютно. Тому я пропоную, ця дискусія показала – є проблема. Давайте її вирішувати. Але не так, що оце підходить, це не підходить. Давайте спільно відпрацюємо і зробимо проект, який би знайшов консенсус. Сергій Васильович, до вас звертаюся. Микола Олександрович, до вас! Віталій Семенович, ви мене чуєте? До вас, Віталій Семенович! Бо я знаю, хто з народних депутатів так чи інакше любіють те чи інше, і ми зможемо знайти спільне рішення.

Шановні колеги, ви підтримуєте це? Микола Олександрович!

Оце ж народні депутати. Якщо була б можливість тут, як у Верховній Раді, стати спиною до трибуни, то можна було б і таке.

Микола Олександрович, я от про що. Що давайте так. Є розуміння того, що потрібно сідати і домовитись о конструкції внесення змін до Закону "Про вищу освіту" 2014 року. Ну, є проблеми. Ну, давайте не блокувати один одного. Давайте ми відпрацюємо. Сергій Васильович, це...

КІВАЛОВ С.В. Ну, я не возражаю. А Губерский принес решение Совета ректоров университетов?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да. Ну, воно є...

КІВАЛОВ С.В. Он не собирал. Совет ректоров университетов, я не стал выступать, заседание...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Борис! Я перепрошую. Борис! Всі...

(Загальна дискусія)

Давайте відпрацюємо. Так я ж тому і пропоную. *(Шум у залі)*

Сергій Васильович, ви бачите... от почуйте мене. Ви бачите, нема консенсусу. Це означає, непотрібно цього робити, для того ще раз розколювати. Давайте...

КІВАЛОВ С.В. ...Я наоборот, все ректоры ко мне обратились, я это сделаю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Васильович! Сергій Васильович, я...

(Шум у залі)

Так, шановні колеги, давайте так. Якщо ви не проти, ми беремо це і доопрацьовуємо.

Микола Олександрович, не проти? На базі 8385 включаємо ті норми, які стосуються обрання керівника, і далі там відпрацюємо. *(Шум у залі)* Це означає, що конструкцію беремо законопроекту 8385, який, до речі, отримав підтримку комітету. Навіть Олексій Олексійович голосував.

Так, будь ласка.

НІКОЛАЄНКО С.М. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Станіслав Миколайович, ви абсолютно праві, зараз з 1 січня вступає нове законодавство в Польщі. Ректора обрали, після цього все – він всіх призначає, включаючи деканів, проректорів, ніяких виборів нема. Але, але канцлер ж є, і канцлер ж один призначає...

НІКОЛАЄНКО С.М. В Америці так?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, якому делегуються оці права, які пов'язані з фінансами. Але... ну, почуйте, шановні колеги, почуйте мене. Але я хочу просто нагадати, що якщо б я про це сказав, ви б взагалі сказали, що ми хочемо ввести систему... Дивіться, там є незалежний аудитор в кожному польському виші – незалежний аудитор, який не підкоряється ректору, який тільки призначається міністром освіти, і він наглядає за діяльністю, що відбувається. І, якщо цей незалежний аудит...

_____. Але не приймає фінансових...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Абсолютно. Я перепрошую, а в наших університетах є така посада? Ну, то sorry. *(Шум у залі)*

Шановні колеги, тому я і пропоную... Давайте ще раз, о'кей, я пропоную компроміс. Я не буду тоді наполягати на 8385, але давайте тоді ще раз збираємо робочу групу і ще раз робимо новий законопроект, який буде враховувати пропозиції Сергія Васильовича, наші пропозиції і... Сергій Васильович, Сергій Васильович...

НІКОЛАЄНКО С.М. Харчування, житло поновіть.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, оцей 8334... Але давайте... Ще раз, 8334, є проблема. Прокуратура каже, шановний Олександр Володимирович, подивіться на ваш закон, там написано "непрофіль". Тобто якщо к вам йде, яка пропонує харчування, це не є профіль. Вони кажуть, змініть закон – ми тут же, будь ласка, нема ніяких проблем.

Але далі. Ну, ще раз, ми зараз це будемо пробивати. Павло Кузьмович, будь ласка, зверніться к Прем'єру, це потрібно ставити в першу чергу.

НІКОЛАЄНКО С.М. ...хай вже приватники харчують або хто хоче, харчує. Ну, кожен день міняються ціни, неможливо... *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Абсолютно, абсолютно, ви абсолютно... Та ні, як забезпечити?

Шановні колеги, все, дивіться, ми прийшли до компромісу. Ми зараз швидко ще раз поновлюємо робочу групу. Олег Леонтійович, це вам завдання.

Поновлюємо робочу групу, включаємо помічників наших, Сергій Васильович, і...
Добре, самі. І тоді... Добре. І розпочинаємо тоді роботу. Добре? Яка буде
враховувати ці різні позиції. Домовилися тоді?

(Загальна дискусія)

Ні, так це... А я і не можу блокувати це рішення. Воно йде, є Регламент
роботи Верховної Ради.

Шановні колеги, домовилися? Я всім дякую за спільну роботу. І такої
толерантності...

А, перепрошую, технічне питання ще. Там склад робочої групи?
"Прикінцеві і перехідні положення". Голосуємо "за". Хто – за? Проти? Рішення
прийнято. Дякую.